

Samandrag for NOA 2023

**Plenumsførelesingar (s. 1 – 3), posterpresentasjonar (s. 4 – 7),
dugnadsgruppa (s. 8 – 9), parallellsesjonar (s. 10 – 38)**

PLENUMSFØRELESINGAR

Irmelin Kjelaas

Muntlighet, mestring og myndiggjøring

Kritiske tilnærmingar i opplæringa for nyankomne ungdommer – med særlig vekt på muntlighetens plass og potensial

Sammenhengen mellom språk og makt er særlig tydelig i møte med nyankomne elever i skolen. Dette manifesterer seg på ulike måter og nivå; blant annet i hvordan disse elevene konstrueres språklig og diskursivt i policy og praksis, i hvilke språk, språkferdigheter og språkpraksiser som anerkjennes som gyldige, riktige og gode, og i konkrete språkdidaktiske praksiser. Det er et grunnleggende mål at opplæringa skal motvirke sosial ulikhet og virke myndiggjørende, inkluderende og utjevnerende. Dermed er det viktig å identifisere, forstå og motvirke strukturer og praksiser som kan virke marginaliserende, devaluerende, og *umyndiggjørende*. Kritiske tilnærmingar med forankring i sosiolingvistikk (f.eks. Blommart, 2011; Darwin & Norton, 2015; Norton, 2013) og flerspråklighetspedagogikk (i brei forstand) (f.eks. Canagarajah, 2013; García & Wei, 2019; Ortega, 2019) er særlig egna til dette, og i dette innlegget drøfter jeg hvordan disse tilnærmingene bør ligge til grunn for andrespråks-/flerspråklighetsdidaktisk policy, forskning og praksis.

Mer konkret gjør jeg nedslag i to etnografiske studier om og med nyankomne ungdommer som har lite formell skolebakgrunn og utvikler norskferdigheter og skriftkyndighet samtidig. Dette er ei elevgruppe som er særlig sårbar for mangelorientering, lav mestringsopplevelse og marginalisering (Kjelaas & van Ommeren, 2021, 2022). De har dessuten begrensa forutsetninger for å delta i aldersadekvat opplæring *skriftlig*. Jeg retter derfor en særlig oppmerksomhet mot hvordan arbeidet med *muntlig kommunikasjon* og en sensitivitet overfor elevenes *oracy*-erfaringer bidro til mestring og myndiggjøring (Gibbons, 2015).

Litteratur:

- Blommart, J. (2011). *The Sociolinguistics of Globalization*. Cambridge University Press.
- Canagarajah, S. (2013). Introduction. I *Literacy as Translingual Practice. Between Communities and Classrooms*. Routledge.
- Darwin, R., & Norton, B. (2015). Identity and a Model of Investment in Applied Linguistics. *Annual Review of Applied Linguistics*, 35, 36–56. <https://doi.org/10.1017/S0267190514000191>
- García, O., & Wei, L. (2019). *Transspråking Språk, tospråklighet og opplæring*. Cappelen Damm akademisk.
- Gibbons, P. (2015). *Scaffolding language, scaffolding learning*. Heinemann.
- Kjelaas, I., & van Ommeren, R. (2021). Innlæreridentitet i møte med skolens diskurser om språk og språkopplæring. I *Andrespråkslæring hos voksne: Vitenskapelige innsikter og didaktiske refleksjoner*. Cappelen Damm akademisk.
- Kjelaas, I., & van Ommeren, R. (2022). *Andrespråksopplæring for nyankomne ungdommer. Tilnærminger for mestring og myndiggjøring*. Fagbokforlaget.

Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation* (2.). Multilingual Matters.
Ortega, L. (2019). SLA and the Study of Equitable Multilingualism. *The Modern Language Journal*, 103(S1), 23–38. <https://doi.org/10.1111/modl.12525>

Lise Iversen Kulbrandstad, Gunhild Tomter Alstad og Marianne Eek

Barnehage og voksenopplæring, uformelle og formelle språklæringsarenaer, språkvitenskap og utdanningsvitenskap: spenn i norsk andrespråksdidaktisk forskning

Det å studere hvordan et andrespråk læres, brukes og undervises er en kjerne i andrespråksforskningen. Det kan dreie seg om språklæring og språkbruk som del av individer eller gruppers flerspråklige praksiser, eller om situasjoner der andrespråket læres og brukes i utdanning, arbeid eller livet for øvrig. I norsk sammenhengen preges konteksten for andrespråksinnlæring av at de som lærer norsk på denne måten, oftest har flyktning- eller innvandringsbakgrunn og av at de kan befinne seg i en marginalisert posisjon.

Selv om andrespråksforskningens tradisjonelle utgangspunkt er i språkvitenskapen, krever studiet av slike komplekse fenomener ofte at man krysser grenser til andre disipliner. Andrespråksforskeren er derfor omtalt som grensekrysser (Tarone, 2015), og forskningen som trans- eller pluridisiplinær (The Douglas Fir Group, 2016; Kulbrandstad & Tenfjord, 2020; Alstad & Mourão, 2021). Den andrespråksdidaktiske forskningen kan sies å bevege seg i et grenseland mellom språkvitenskap og utdanningsvitenskapelig forskning. Som didaktisk forskning står den i en fagdidaktisk tradisjon. Men i motsetning til forskning på de tradisjonelle skolefagenes didaktikker, spenner andrespråksdidaktisk forskning videre, fra barnehage til voksenopplæring. Og den har mer oppmerksomhet mot såkalte uformelle opplærings situasjoner. Selv om en slik bredde i nedslagsfelt ikke er vanlig i den norske fagdidaktiske forskningen, er den en velkjent del av den tyskspråklige tradisjonen og sees som en styrke (Schneuwly, 2011).

I denne forelesningen vil vi belyse trans- eller pluridisiplinære trekk i et utvalg didaktiske studier. Vi konsentrerer oss om de områdene der andrespråksdidaktikken kan sies tydelig å skille seg fra de vanlige skolefagenes didaktikker, nemlig utforskning av de to ytterpunktene i utdanningsløpet: barnehage og voksenopplæring, og dessuten hvordan tilrettelegging for uformell språklæring inngår i disse læringsarenaene. Vi gir en oversikt over noen trender i andrespråksdidaktisk forskning på disse områdene, diskuterer hvilke teorier og metoder som er i bruk for å utforske slike komplekse situasjoner, og gjør et dykk i et utvalg studier der læreren eller pedagogens rolle i å tilrettelegge for læring belyses.

Referanser:

- Alstad, G.T. & Mourão, S. (2021). Research into multilingual issues in ECEC contexts: proposing a transdisciplinary research field, *European Early Childhood Education Research Journal*, 29(3), 319-335.
- Tarone, E. (2015). Second language acquisition in applied linguistics: 1925–2015 and beyond. *Applied Linguistics*, 36(4), 444–453
- Kulbrandstad, L.I. & K. Tenfjord (2020). Innramming av et forskningsfelt. Forskning om norsk som andrespråk i lys av et utvalg doktorgradsavhandlinger. I L.A. Kulbrandstad og G. B. Steien (Red.), *Språkreiser - festskrift til Anne Golden på 70-årsdagen 14. juli 2020*. Oslo: Novus Forlag, s. 109-134
- The Douglas Fir Group (2016). A transdisciplinary framework for SLA in a multilingual world. *The Modern Language Journal*, 100, 19–47.
- Schneuwly, B. (2011). Subject-Didactics. An academic field related to the teacher profession and teacher education. I B. Hudson & M. A. Meyer (Red.), *Beyond Fragmentation. Didactics, Learning and Teaching in Europe*, (s. 275–286). Barbara Budrich Publishers Opladen & Farmington Hills.

Helle Pia Laursen

Børn, literacy og sproglig diversitet. Ti år med *Tegn på sprog*

I dette foredrag ser jeg tilbage på 10 år med *Tegn med sprog*, der er et studie af literacy og sproglig diversitet i fem klasserum, der er karakteriseret ved en stor sproglig mangfoldighed.

Forskningsmæssigt placerer studiet sig i et krydsfelt af forskellige lingvistiske videnskabstraditioner, der fra forskellige teoretiske positioner, med forskellige analytiske indfaldsvinkler og med forskellige videnskabelige mål i sigte, har bidraget med perspektiver på dette genstandsfelt. Med projektets placering i et spændingsfelt mellem forskellige videnskabstraditioner følger en udfordring i at krydse akademiske faggrænser. Det gælder for det første faggrænser mellem på den ene side flersprogetheds- og andetsprogsforskningen, hvor literacy har spillet en relativ underordnet rolle, og på den anden side fagområdet literacy, hvor indføringer i feltet traditionelt har tildelt to- og flersprogethed en perifer rolle. For det andet gælder det grænser mellem andetsprogsforskningens primære fokus på det mundtlige sprog og literacyforskningen med det skrevne sprog i forgrunden.

I projektet har socialsemiotikken med dens grundlæggende interesse for social betydningsdannelse været en måde at kile sig ind i dette krydsfelt og skabe et tværvidenskabeligt teorigrundlag, der trækker på, men også søger at overskride indsigter fra disse traditioner. Denne kile har åbnet for analyser af datamaterialet i *Tegn på sprog*, som kan bringe os tættere på de komplekse betydningsdannelsesprocesser, der er involveret i flersprogede børns skriftsprogstilegnelse på en måde, der tager både børnene som hele væsener i kød og blod og skriften som materialitet seriøst. Denne åbning har så igen skabt grundlag for en dialog med socialsemiotikken på en række områder, hvor materialet har åbnet for nye spørgsmål og dermed også kaldt på nye måder at forstå på og nye begreber at forstå med.

I foredraget udfolder jeg disse perspektiver og de muligheder, der har skabt med henblik på at få indsigt i flersprogede børns læsning og skrivning og at skabe grobund for en videreudvikling af skolens sprog- og literacyundervisning.

POSTERPRESENTASJONAR

Frøystadvåg, Malin Bakke

Staving i utvikling: En fonografemisk analyse av voksne norskinnlæreres skriftspråk

Forskninga på hvordan en staver ord når norsk er andrespråk, er sparsom, og forskning på hvordan staving hos denne gruppa utvikler seg over tid, nærmest ikke-eksisterende (Golden & Hvistendahl 2010). I doktorgradsprosjektet mitt forsøker jeg å tette dette hullet i forskninga ved å undersøke staveutvikling hos voksne norskinnlærere gjennom en longitudinell studie. Tidligere forskning på N2-staving hos voksne har undersøkt de som allerede har kommet et stykke i norskopplæringa og/eller er høyt utdannet (Cho 2021; Frøystadvåg 2020; Vigrestad 2016). I denne studien undersøker jeg i stedet voksne med lite skolegang fra hjemlandet i en tidlig fase av norskopplæringa.

Studien er kvalitativ med et mål om å samle inn mye data fra og om få informanter. Informantene blir fulgt opp jevnlig over en periode på ett år. Jeg samler inn data om språkproduksjon og -utvikling gjennom elisiteringstester og intervju. Et mål med studien er å finne årsaker til informantenes stavemønstre. Ved å samle inn både muntlige og skriftlige data får jeg undersøkt om den muntlige norskproduksjonen kan ha innvirkning på stavinga. Gjennom tolket intervju med informantene kartlegger jeg deres bakgrunn for øvrig og deres språkbakgrunn spesielt. Jeg bruker også intervju til å finne ut mer om informantenes språkvalg fra et emisk perspektiv. I tillegg intervjuer jeg informantenes lærere for å finne ut mer om hvordan de underviser om staving.

Cho, C. (2021). Staving i norsk som andrespråk. En mixed method-studie av voksne innlærere med koreansk som førstespråk [Masteravhandling]. UiO.

Frøystadvåg, M. (2020). Ekstra, ekstra eller ekestara? Når somaliske stavelsesstrukturer møter norsk ortografi [Masteroppgave, NTNU].

Golden, A. & Hvistendahl, R. (2010). Skriveforskning i et andrespråksperspektiv. *NOA Norsk som andrespråk*, 26(2), s. 36–66.

Vigrestad, T. (2016). Ortografi i norsk som andrespråk. En undersøkelse av ortografien i norsk hos voksne med vietnamesisk og bosnisk/kroatisk/serbisk som morsmål. [Masteroppgave]. UiO.

Gujord, Ann-Kristin Helland & Neteland, Randi

Multilingual childrens' Norwegian

I dette prosjektet skal me undersøkje det norske språket til 100-130 barn som har ulike språklege biografiar (før seks år):

- 25 barn som har tileigna seg to L1 frå fødselen av, og der norsk er det eine av dei (og eine forelderen har norsk L1).
- 25 barn som har eit L1 (evt. fleire) som ikkje er norsk (ingen foreldre med norsk L1) og som starta å tileigna seg norsk først då dei kom i barnehage, men før 3 år.
- 25 barn som har eit L1 (evt. fleire) som ikkje er norsk (ingen foreldre med norsk L1), og som starta å læra seg norsk i perioden 3;1 – 6 år.
- 25 barn som har to foreldre med norsk L1 (og som først utvikla fleispråklegheit då dei starta på skulen og møtte engelsk).

- 30 av dei fleispråklege barna (10 i kvar gruppe) skal ha same L1. Desse blir rekruttert frå gruppene ovanfor eller i tillegg.

Formålet er å finna ut om og korleis variasjon i norskferdigheiter har samanheng med alder for første systematiske eksponering for norsk (startalder), L1-ferdigheiter og annan informasjon me har om miljøfaktorar i omgjevnaden til barna (eksponering for ulike språk i familien, med venner, i skule, på fritid osv.). I posterpresentasjonen legg vi fram ideane bak prosjektet og presenterer pilotundersøkinga vi planlegg å gjennomføre hausten 2023.

Johnsen, Ragni Vik

Språklige praksiser, landskap og språkideologi i flerspråklige overganger

Elever som går i innføringsklasser (IFK) er i en midlertidig overgangssituasjon, både språklig og sosialt: I denne overgangen tar både lærere og elever valg som gjelder språkutdanning, og det er en situasjon hvor språklæringsmiljøet for den enkelte elev endres betydelig både sosialt og rent fysisk. I denne posteren presenterer jeg en pågående studie som hvor jeg følger et utvalg elever gjennom overgangen fra en IFK på ungdomsskolen til «ordinære klasser». I studien undersøker jeg hvordan elevene selv opplever denne overgangen, hvordan de posisjonerer seg selv og posisjoneres av andre og hvordan de reflekterer over muligheter og begrensninger for egne språkvalg. Jeg er også interessert i hvilke språkideologier som kommer til uttrykk i miljøene elevene flytter seg mellom i denne overgangen. Studien anlegger en kritisk, lingvistisk etnografisk metodologi (Copland og Creese, 2015; Heller, Pietikäinen og Pujolar, 2017), og samler inn data gjennom bilder av språklige landskap i skolen, deltakerorienterte oppgaver, intervjuer og observasjon. I posteren presenterer jeg prosjektet og enkelte preliminnære funn fra feltnotater, lærerintervjuer og fotografier som er samlet inn i det pågående feltarbeidet.

Copland, F., & Creese, A. (2015). *Linguistic ethnography: Collecting, analysing and presenting data*. Sage.
Heller, M., Pietikäinen, S., & Pujolar, J. (2017). *Critical sociolinguistic research methods: Studying language issues that matter*. Routledge.

Olstad, Anne Marte Haug

Spillelementer som kan støtte øving av uttaleferdigheter hos barn

Barn som kommer til et nytt land trenger å lære seg dette landets språk, og særlig muntlige ferdigheter, så fort som mulig. Tidligere forskning viser at spill kan fungere som en effektiv støtte i barns språklæring, men det er behov for å finne ut om noen spillelementer støtter læring mer enn andre (Junttila et al., 2022).

I dette prosjektet benyttes et spill som skiller seg fra andre læringsspill ved bruken av automatisk talegjenkjenning (ASR) i trening av muntlige ferdigheter. ASR gir barna umiddelbar, automatisk tilbakemelding når de sier ord til spillet. Vi har utviklet en norsk utgave av dette spillet, og vil følge opp studier av tidligere spillversjoner (Uther et al. 2018) for finne ut hvilke elementer i digitale språklæringspill som fører til mest læring.

Vi skal undersøke (1) i hvilken grad ASR-tilbakemelding sammenlignet med ingen tilbakemelding, og (2) om det å vise ortografiske former av fonene som trenes, fører til økt

perseptuell sensitivitet. Målgruppen vår er elever i småskolen som har kort erfaring med norsk.

For å undersøke om noen av disse to spillelementene fører til økt perseptuell sensitivitet, og dermed forbedrede forutsetninger for bedre uttale, skal vi undersøke Mismatch Negativity-responser (MMN) med EEG som i Junntila et al. (2022) sin studie.

Vi antar at både foner trent med ASR-tilbakemelding og de trent med ortografiske former har større ending i MMN-respons før relativt til etter å ha spilt sammenlignet med foner trent uten disse elementene. Resultatene fra denne studien vil bidra til å optimalisere digitale språklæringsspill som trener uttaleferdigheter hos barn.

Junntila, K., et al. (2022) Gaming enhances learning-induced plastic changes in the brain. *Brain and Language*, 230, 105124.

Uther, M., et al. (2018). User Experiences from L2 Children Using a Speech Learning Application: Implications for Developing Speech Training Applications for Children. *Advances in Human-Computer Interaction*, 2018, 7345397.

Skrefsrud, Kjersti

Talerom og taletid for nyankomne elever

Posteren presenterer et ph.d.-prosjekt med oppstart august 2022, som undersøker hvordan nyankomne elevers opplevelse av tilgang til talerom og taletid påvirker språklæringen. Det overordnede forskningsspørsmålet for prosjektet er:

På hvilke måter opplever nyankomne elever at de har talerom og taletid i skolehverdagen, og hvordan påvirker dette deres mulighet og vilje til investering og aktørskap?

Sentrale begreper i ph.d.-prosjektet er investering og aktørskap (Norton, 2013). At andrespråksinnlærere ut over egen motivasjon for å lære språket, også påvirkes av det sosiale læringsmiljøet, er et hovedpoeng hos Norton. Lundys modell for barns deltakelse (Lundy, 2007) brukes for å understreke at selv om barnet har en stemme (voice), er ikke det tilstrekkelig, men at også rom (space), tilhørere (audience) og innflytelse (influence) er nødvendig.

Prosjektet er tredelt, der første del omhandler lærerens rolle som tilbyder og tildeler av talerom og taletid for de nyankomne elevene. Metoden jeg benytter i denne delen er observasjon av læreres praksis, samt lærerintervjuer, planlagt gjennomført våren 2023. Andre del, planlagt til høsten 2023, omhandler elevenes perspektiv, og vil bli utforsket gjennom etnografiskinspirerte metoder som fotostemme og «barneledet vandring» som utgangspunkt for samtaler/intervjuer. Tredje del er en aksjonsforskningsdel, der aktiviteter som har som mål å øke de nyankomnes talerom og taletid utforskes, i samarbeid mellom lærer og forsker. Elevenes opplevelse av aktivitetene vil undersøkes gjennom fokusgruppeintervjuer. I posteren presenterer jeg problemstilling og forskningsspørsmål for ph.d.-prosjektet, i tillegg til metode og teoretiske perspektiver. Posteren formidler også noen foreløpige funn når det gjelder lærerens rolle i opplæringen av nyankomne.

Lundy, L. (2007). 'Voice' is not enough: conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. *British educational research journal*, 33(6), 927-942.
<https://doi.org/10.1080/01411920701657033>

Norton, B. (2013). *Identity and Language Learning. Extending the Conversation* (2 ed.). Multilingual Matters.

Wik, Jon-Magne

Lærere og språkhjelperes erfaringer med utvikling av flerspråklige undervisningspraksiser tiltenkt voksne innlærer med lite eller ingen skolegang

Tradisjonelt har andrespråksfeltet fokusert lite på hvordan voksne innlærere med lite eller ingen skolegang tilegner seg et andrespråk i formelle klasseromssituasjoner, internasjonalt og i Norge, og tilsvarende hvordan bruk av førstespråk, eller flere språk, kan benyttes i språkopplæringen for denne gruppen (Monsen og Pájaro, 2021). I takt med den flerspråklige vendingen, utforskes derimot bruken av organisert språkstøtte stadig mer på praksisfeltet (Eek, 2021). Parallelt har også flerspråklighet som ressurs blitt mer synlig i språkpolitiske dokumenter som legger føringer for norskopplæringen. Likevel eksisterer det fortsatt et språklig hierarki i det norske utdanningssystemet (Svendsen, 2021).

Denne studien utforsker lærere og språkhjelperes erfaringer med å implementere og utvikle flerspråklige undervisningspraksiser i voksenopplæringen for den overnevnte innlærergruppen, og hvordan språkpolitikk og språkideologi kan sies å påvirke dette. Datagrunnlaget består av innsamlet data i form av deltagende klasseromsobservasjon, skriftlig undervisningsmateriell og semistrukturerte intervjuer med 4 lærere og 3 språkhjelpere. Dataen analyseres blant annet ved å benytte Hornbergers (2005) rammeverk om «språkøkologi».

Foreløpig viser funnene at lærerne og språkhjelperne har og bruker et handlingsrom for å utvikle flerspråklige undervisningspraksiser. Handlingsrommet kan knyttes til ekstern og intern støtte av ulik art. Men selv om støtten er til stede, varierer graden støtten – som igjen skaper uforutsigbarhet med tanke på fremtidig videreutvikling av språkstøtteordningen.

Eek, M. (2021). *Språkhjelpere, investering og sosial rettferdighet. En undersøkelse av bruk av språkhjelpere i norskopplæringen for voksne nyankomne med liten skolebakgrunn* [Doktorgradsavhandling]. Høgskolen i Innlandet.

Hornberger, N. H. (2005). Opening and Filling Up Implementational and Ideological Spaces in Heritage Language Education. *The Modern Language Journal* 89(4), s. 605-609.

Monsen, M. & Pájaro, V. (Red.). (2021). *Andrespråkslæring hos voksne. Vitenskapelige innsikter og didaktiske refleksjoner*. Cappelen Damm Akademisk.

Svendsen, B. A. (2021). *Flerspråklighet. Til begeistring og besvær*. Gyldendal.

DUGNADSGRUPPA, *Imitasjon av norsk som andrespråk*

Norsk snakket eller skrevet med preg av at det dreier seg om et andrespråk, blir ofte imitert. Iblant er det snakk om en etterligning som ikke er ment å ha noen annen effekt enn å vise hvordan aksentpreget norsk lyder eller ser ut, andre ganger tar imitatoren sikte på å skape en bestemt virkning. Hensikten kan for eksempel bare være å lage underholdende moro, men det kan også være et ønske å henge ut personer eller grupper av personer. I noen tilfeller har vi å gjøre med forsøk på å gi inntrykk av at man ikke har ferdigheter i norsk på førstespråksnivå, og dermed ville de man snakker eller skriver til. Forskning om dette fenomenet har bare så vidt kommet i gang her i landet. I prosjektet «Imitasjon av norsk med andrespråkspreg» (Golden og Kulbrandstad) er det så langt gjennomført tre studier, nemlig analyser av et trusselbrev i Lørenskog-saken, av manesjespråket til sirkusdirektøren Arnardo og av stand-up-komikeren Lene Kongsviks scenefigur Danuta. Det overordnede målet med prosjektet er å bidra til innsikt i folkelingvistiske stereotyper om aksentpreget norsk.

Med dugnadsgruppa på årets NOA-konferanse ønsker vi å stimulere til forskningsaktivitet om ulike perspektiver på imitasjon.

Golden, Anne & Kulbrandstad, Lars Anders

Imitasjonstypologi

Det finnes teori om imitasjon på områder som psykologi, dyreforskning og kunsthistorie. Det er også utviklet imitasjonstypologier, og eksempler på dette finner vi blant annet innen merkevarebygging og utviklingspsykologi. Når det gjelder språk, har vi så langt ikke funnet noe tilsvarende. I tilknytning til tre studier vi har gjort av ulike former for imitasjon av andrespråksnorsk, har vi arbeidet med en imitasjonstypologi for språk. Denne vil vi presentere i dette innlegget.

Imitasjon av innvandrerens norsk: Ikke morsomt lenger?

I Morgenbladet av 17. mars 2023 rettes søkelyset mot situasjonen for humor i Norge. Framtredende komikere fra 90-tallsgenerasjonen reflekterer over spørsmålet om deres form for humor har gått ut på dato. Det gjelder bl.a. framstilling av innvandrere som komisk virkemiddel. Dette har vi fulgt opp gjennom intervjuer med representanter for den generasjonen standup-artister og dagens unge komikere. Vårt fokus er på imitasjon av innvandreres måte å snakke norsk på, som nyere norsk humorhistorie er full av, blant annet Robert Stoltenbergs karakterer i Borettslaget, Lia Tønnes Ali Reza og Lene Kongsvik Johansens Danuta. I vårt innlegg diskuterer vi om det har skjedd en vending i norsk standup-humor også når det gjelder språklig imitasjon.

Gomes, Rafael Lomeu Gomes, Opsahl, Toril & Røyneland, Unn

Imitation game? Karnevalesk humor i mediarepresentasjoner av (andrespråkspreget) norsk

I dette innlegget diskuterer vi planlagt imitasjon av norsk som andrespråk brukt i humor i populærkulturen. Trekk som assosieres med talere av norsk som andrespråk, inngår i repertoaret til ungdommer i heterogene, urbane miljøer i det som populært er blitt kalt «kebabnorsk». Det dreier seg om både om uttale, leksikalske og morfosyntaktiske trekk, som brudd på V2-regelen eller overforbruk av maskulin genusmarkering. Slike multietnolektiske talestiler er nå veletablerte, og det

er ikke rimelig å kalle språkbruken for imitasjon. Det vi skal ta for oss, imidlertid, er tilfeller der multietnolektisk stil blir parodierte for å framheve, utfordre eller befeste identitetskategorier. Helt konkret vil vi ta utgangspunkt i avisartikler publisert mellom 2015 og 2021 hvor søkeordet «kebabnorsk» forekommer, og sammenstille med analyser av videoklipp fra TV-serier hvor imitasjoner av «kebabnorsktalende» personer brukes til å skape humor. Med utgangspunkt i et rasiolingvistisk perspektiv (Rosa 2019), teorier om autentisitet (Coupland 2003; Woolard 2016) og Bakhtins karnevalesk-begrep (Bakhtin 1965, 1981; Kjus 2005), diskuterer vi både tilfeller av naturalisering av sammenhengen mellom språk og kropp, og tilfeller der (meta-)parodiske framstillinger kan utfordre stereotypier og bidra til en denaturalisering av språk/kropp- og språk-/sted-forbindelser. Studien vår kan bidra til en bredere forståelse av mangfoldsdiskurser i samfunnet, særlig om hvordan stereotypier blir (re-)produsert, og maktforhold forhandlet.

Johnsen, Ragni Vik

«Do you langrenn bra?» - Stiliserte identiteter i flerspråklige familier

I dette innlegget diskuterer jeg stilisert språkbruk blant flerspråklige ungdommer i en familiekontekst. Innlegget tar utgangspunkt i et datamateriale som består av 14 timer opptak av flerspråklig familiekommunikasjon i tre flerspråklige familier og intervjuer med de samme familiemedlemmene. I analysene av de interaksjonelle dataene vil jeg vise eksempler på hvordan ungdommer i familiene stilisere språkbruk i familiekommunikasjon, og jeg vil legge særlig vekt på tre tilfeller hvor ungdommene stilisere et aksentpreget språk. Couplands (2007) teorier om stilisering danner det teoretiske utgangspunktet for analysen, og jeg vil bruke dette rammeverket for å diskutere hvordan familiemedlemmene i disse utdragene konstruerer identiteter, og forhandler om sosiale roller og makt. I tillegg til de interaksjonelle analysene vil jeg trekke inn metaspråklige ytringer fra familiemedlemmene som dreier seg om aksentpreget tale og forestillinger om hva det vil si å kunne et språk. På bakgrunn av disse utdragene vil jeg diskutere hvordan de kan ses i sammenheng med overordna diskurser om flerspråklighet og andrespråkspreget språkbruk.

PARALLELLESJONAR

Alstad, Gunhild Tomter & Pesh, Anja

Språkideologiske spenninger i barnehagelærerutdanningen

Utdanning er ikke nøytral og vil alltid befinne seg i komplekse politiske og historiske kontekster (Curdt-Christiansen & Weninger, 2015, s. 1). I denne presentasjon retter vi søkelyset mot barnehagelærerutdanning og utforsker hvilke språkideologier som kommer til uttrykk gjennom læringsressurser og språklige/semiotiske miljøer. Utgangspunktet vårt er at semiotiske læringsressurser formidler pedagogiske mål og tilkjenner implisitt og eksplisitt hva som er legitimt – eller ikke – ved institusjonen. Forskningsspørsmålene våre er følgende: 1) hvordan presenteres flerspråklighet i de semiotiske ressursene som utgjør en del av utdanningen og 2) hvilke språk legitimeres og hvordan legitimeres språk i barnehagelærerutdanningen.

Datamaterialet i studien omfatter læringsutdanningsinstitusjonenes semiotiske ressurser, her avgrenset til lærebøker og bilder av interiør og fysisk rom (ofte omtalt som 'schoolscapes') (Brown, 2012). Vi har sett på lærebøker i det obligatoriske kunnskapsområdet Språk, tekst og matematikk, samt fotografert det semiotiske landskapet ved to lærerutdanningsinstitusjoner. I lærebøkene som brukes finner vi en enspråklig norm (García & Li Wei, 2014; Cummins, 2021), og at flerspråklighet blir omtalt som en ressurs først og fremst på individnivå (jf. Ruíz, 1984). Vi registrerer også at samiske språk presenteres i et rettighetsperspektiv. I det semiotiske landskapet kommer språkideologier til uttrykk gjennom tekst og symboler, kunstverk, personlige gjenstander og læringsressurser, og det finnes få spor av språklig mangfold. De tilfellene vi registrerer på andre språk enn norsk, er først og fremst engelsk. I vårt materiale ser det ut til å være et spenningsfelt mellom flere ideologier. Kunnskap om flerspråklighet og språklig mangfold som ressurs er belyst i lærebøkene, mens studentene samtidig ser ut til å sosialiseres inn i monoglossisk orienterte ideologier. I materialet vårt ser vi også en potensiell spenning mellom å skulle styrke norsk som fagspråk og å skulle fremme språklig mangfold gjennom læringsressursene. I avslutningen peker vi på hvordan potensielt ideologiske spenninger i lærerutdanningen kan brukes aktivt for å belyse hvordan semiotiske ressurser transformerer, konstituerer og reproducerer ideologier.

Brown, K. D. (2012). The linguistic landscape of educational spaces: Language revitalization and schools in Southeastern Estonia. I D. Gorter, H. F. Marten, & L. Van Mensel (Eds.), *Minority Languages in the Linguistic Landscape* (s. 281–298).

Cummins, J. (2021). *Rethinking the Education of Multilingual Learners: A Critical Analysis of Theoretical Concepts*. Multilingual Matters.

Curdt-Christiansen, X. L., & Weninger, C. (2015). Introduction: Ideology and the politics of language textbooks. I X. L. Curdt-Christiansen & C. Weninger (Red.), *Language, Ideology and Education* (s. 15–22). Routledge.

García, O. & Li Wei (2014). *Translanguaging. Language, bilingualism and education*. Palgrave Macmillan.

Ruíz, R (1984). «Orientations in language planning». *NABE Journal* 8, nr. 2, 15–34.

Andersen, Mari J. Wikhaug

“Solid form, diagonal forward line”: En engelskspråklig digital læringsressurs som støtte og utfordring i en språklig heterogen yrkesfagklasse

Ettersom mange elever med innvandrerbakgrunn søker seg til yrkesfag, er det nødvendig å utforske hvilke muligheter og utfordringer disse elevene møter i ordinær yrkesfagopplæring. Ikke minst er det behov for å vite mer om hvordan lærere som ikke er språklærere opplever å arbeide med språklig varierte elevgrupper. Her presenteres funn fra et pågående doktorgradsprosjekt som dreier seg om lærerperspektiver på flerspråklighet i yrkesfagene.

Med utgangspunkt i et sammensatt kvalitativt datamateriale undersøker jeg hvordan lærere og elever forholder seg til en engelskspråklig multimodal digital læringsressurs – i en ordinær yrkesfagklasse der mange av elevene har minoritetsspråklig bakgrunn. Opplæringsplattformen benyttes i undervisningen av et yrkesfag der norsk er det dominerende språket i læreplanen, i undervisningen, i vurderinger – og på elevenes fremtidige arbeidsplasser. Den digitale ressursen erstatter i stor grad fysiske lærebøker.

Funnene viser at den digitale læringsplattformen utgjør både en rik, viktig og anvendelig ressurs og en utfordring for lærere og elever. De ulike modalitetene (eksempelvis instruksjonsvideoer) fungerer gjerne som støtte i lærerens undervisning og i elevenes læringsarbeid. Samtidig ser det ut til at særlig det engelske fagspråket som brukes i ressursen kan være en kompliserende faktor i læringen av yrkesfaget.

Datamaterialet ble samlet inn gjennom et språketnografisk feltarbeid ved en videregående skole på Østlandet i skoleåret 2020-2021. Det inkluderer blant annet intervjuer med lærere og elever, observasjoner av undervisning og elevarbeid, og bilder og videopptak av den aktuelle læringsressursen. I analysen bruker jeg en språketnografisk tilnærming, og den teoretiske innrammingen baserer jeg først og fremst på læreraktørskap (Priestley et al., 2015) og språkideologier – herunder særlig ideen om elitær flerspråklighet (Barakos & Selleck, 2019; Nørreby, 2020).

Studien søker å bidra til kunnskapsgrunnlaget om flerspråklighet i yrkesopplæringen, særlig i kjølvannet av Fagfornyelsen, der flerspråklighet-som-ressurs er et etablert prinsipp i Overordnet del av læreplanen.

Barakos, E., & Selleck, C. (2019). Elite multilingualism: Discourses, practices, and debates. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 40(5), 361–374.

<https://doi.org/10.1080/01434632.2018.1543691>

Nørreby, T. R. (2020). Elitær flersprogethed. *Nordand*, 15(1), 22–36. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-3381-2020-01-02>

Priestley, M., Biesta, G. J. J., & Robinson, S. (2015). *Teacher agency: An ecological approach* (1. utg.). Bloomsbury Academic.

Andreassen, Unni Soltun

Førstespråk - barriere eller ressurs for læring? Nyankomne elevers erfaringer i overgangen fra kombinasjonsklasse til yrkesfaglig videregående skole.

I dette innlegget presenterer jeg foreløpige funn fra en delstudie i mitt doktorgradsprosjekt om overgangen fra kombinasjonsklasse til yrkesfaglig videregående skole for nyankomne elever med lite

formell skolebakgrunn. Studien har ei etnografisk tilnærming og baserer seg på feltarbeid gjort i en kombinasjonsklasse våren 2021, hvor to av elevene så ble fulgt videre i yrkesfaglige skoler høsten 2021. Datamaterialet består av feltnotater, elevtekster og dybdeintervjuer. I denne delstudien er det Hamid, 22 år, sine opplevelser og refleksjoner rundt førstespråk som hinder og/eller ressurs for læring som settes i fokus. Hvilke erfaringer gjør han seg med dette i de to skoleslaga og skjer det en endring etter overgangen til videregående? Foreløpige funn viser at Hamids refleksjoner rundt eget førstespråk som ressurs gjennomgår et skifte i det han avanserer i skoleløpet. Fra en drøm i kombinasjonsklassen om å bare høre og lære norsk, stiger en bevissthet om, og et behov for, tospråklig støtte frem. Dette blir sterkere jo lenger opp i trinna han kommer og impliserer en nytenkning rundt logikken om at morsmålsopplæring og tospråklig fagstøtte skal fases ut når elevene kommer lenger ut i skolegangen. Studien ble utviklet med elevgruppas lave gjennomføringsgrad i videregående som bakteppe (Thorud, 2017) og med et ønske om å bidra til et forskningsfelt som har vært relativt lite prioritert, især det som angår elevenes egne erfaringer og de mange overgangene de går gjennom i skolesystemet (se f.eks. Dewilde & Kulbrandstad, 2016). Teoretisk posisjonerer studien seg innenfor sosiokulturell teori om språk og læring. Kritisk sociolingvistisk tenking og postkoloniale perspektiver på språk blir anvendt for å belyse Hamids erfaringer.

Dewilde, J., & Kulbrandstad, L. A. (2016). Nyankomne barn og unge i den norske utdanningskonteksten. *Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 11(2), 13–33.

Thorud, E. (2017). *Immigration and Integration 2016–2017* (s. 180).

[regjeringen.no/contentassets/005e1d69ad5141958451b8770552dab9/immigration-and-integration20162017.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/005e1d69ad5141958451b8770552dab9/immigration-and-integration20162017.pdf)

Arntzen, Ragnar & Håkansson, Gisela

Språkbruksmønstre og typologisk representasjon av barns flerspråklige ressurser ved en privat og en offentlig barneskole

I denne studien undersøker vi språkbruken til to grupper barn, elever (2.-7-trinn) ved en kommunal skole (n= 146) og en privat IB skole (n = 118). Det er blitt hevdet at elever i privatskoler skulle ha en elitepreget flerspråklighet (Nørreby, 2020), og i denne studien spør vi:

- Hvilke språk rapporterer barna å bruke i familien, blant venner og ved bruk av medier?
- Hva er den typologiske profilen av barnas rapporterte språklige ressurser?
- Ser vi tendenser til elitepreget flerspråklighet hos privatskoleelevene?

I datainnsamlingen brukte vi en selvrapporteringsmetode der deltakerne fylte inn navn og domener på språk de brukte (French & de Courcy, 2016). De fleste rapporterte bruk av to eller flere språk på tvers av domener. Både i familie- og mediedomenet var det vanlig at deltakerne brukte flere språk. I familien ble de ulike språkene ofte brukt med ulike familiemedlemmer, som f.eks. foreldre, søsken, besteforeldre, barn og voksne i familien. Barna ved den private skolen tok i noe sterkere grad i bruk sine språklige ressurser ved bruk av medier enn det barna fra den kommunale skolen gjorde. Den typologiske representasjonen var slående. De fleste av verdens store språkfamilier (Comrie, 2011) var representert; både analytiske, syntetiske, agglutinerende og flekterende språk. Enkelte deltakere rapporterte om at språk fra fire ulike språkfamilier ble tatt i bruk i hjemmet. Vi fant store likhetstrekk i flerspråkligheten i de to gruppene, og det var lite som tydet på at IB-elevenes flerspråklighet kunne karakteriseres som mer «elitepreget».

Comrie, B. (red.) (2011). *The World's Major Languages*. Routledge.

French, M. & de Courcy, M. (2016). A place for students' multilingual resources in an Australian high school. I Snowden & Nichols (red.). *Languages and Literacies as Mobile and Placed Resources*. Routledge.
Nørreby, T. R. (2020). Elitær flersprogethed. *Nordand* 15(1), 22-36.

Bergset, Gunnhild & Tvinnereim, Kathrine Rønning

Kommunikasjon og samhandling mellom foreldre med migrasjonsbakgrunn og barnehagepersonalet

Denne kvalitative studien handler om nylig ankomne foreldre med migrasjonsbakgrunn og deres erfaringer fra møter med barnehagen. Formålet er å undersøke hva som kan være karakteristiske trekk ved kommunikasjon og samhandling mellom barnehagepersonalet og foreldre med migrasjonsbakgrunn, sett i et foreldreperspektiv. I denne kommunikasjonen står holdninger til eget og andres morsmål sentralt.

Studien tar utgangspunkt i et dynamisk kulturbegrep (Nieto, 2018) og Bakhtins (1984) begrep om det flerstemte i dialogen. Oppmerksomheten er på den ene siden rettet mot utfordringer knyttet til asymmetrisk kommunikasjon samt språklige og kulturelle forskjeller blant aktørene i barnehagen (Van Laere & Vandebroek, 2017). På den andre siden arbeider studien med ressursperspektiver på «dialogen med den fremmede» (Bergset, K. 2019; Gudykunst & Kim, 2003).

Vi diskuterer også bredden av erfaringer i det som karakteriserer samhandling langs en akse fra de som er godt fornøyd med barnehagetilbudet til dem som kan karakteriseres med vakkende tillit til barnehagens omsorgsevne. Funnene tyder på at foreldrene har forventning om å tilpasse seg den norske kulturen, og at de har ulike begrunnelser for dette, mellom annet språklig forståelse.

En foreløpig konklusjon går ut på at samhandling og kommunikasjon må oppleves mer symmetrisk og foregå på et språk, både muntlig og skriftlig, som foreldrene forstår, samt at personalet må anstrenge seg for å bygge egen handlingskapasitet i kommunikasjon med foreldre med migrasjonsbakgrunn.

Bakhtin, M. M. (1984). *Problems of Dostoevsky's Poetics*, Emerson, C. (red. og oms.). University of Minnesota Press.

Bergset, K. (2019). *Foreldreskap i eksil Ein sosiokulturell studie av forteljingar om foreldrepraksisar i kulturelt komplekse kontaktsoner*. [Doktorgradsavhandling]. OsloMet.

Gudykunst, W.B & Kim, Y.Y. (2003). *Communicating with strangers: an approach to intercultural Communication*. McGraw-Hill.

Book, Pauline

Et lærersamarbeid for språkutviklende naturfagundervisning

Mange naturfaglærere opplever det som utfordrende å legge til rette for meningsskapning i naturfag for alle elevene i språklig heterogene klasser. På mellomtrinnet bidrar økt abstraksjonsnivå i fagstoffet i naturfag til at meningsskapning gjennom kobling av språk- og hverdagerfaringer til det naturfaglige fagstoffet må støttes. Faglærere har behov for kunnskap og ferdigheter om å gjennomføre undervisning som bidrar til at andrespråkselever opplever utvikling i språk og naturfag parallelt. I presentasjonen blir denne dimensjonen belyst med utgangspunkt i et nylig avsluttet doktorgradsprosjekt som undersøkte deltakelse i naturfag i språklig heterogene klasser (Book, 2022).

Presentasjonen løfter frem hovedfunn fra en samtale mellom lærer og forsker, som fant sted etter et samarbeid om gjennomføring og utvikling av en diktoglossaktivitet i en naturfaglig kontekst (Book & Kulbrandstad, 2021). I klasserommet vekslet forsker og lærer på å gjennomføre og observere aktiviteten i løpet av tre utprøvinger over en periode på to uker. Samtalen var en refleksjon over diktoglossaktiviteten, og datamaterialet er ikke tidligere publisert.

Transkriberte utdrag fra samtalen bidrar til å belyse utfordringer og muligheter i hva språkutviklende naturfagundervisning kan innebære. Problemstillingen som drøftes her er: Hvordan kan naturfaglærere legge til rette for språkutviklende naturfagundervisning i språklig heterogene klasser? I presentasjonen blir viktige sider ved språkutviklende naturfag koblet til forskeren og lærerens erfaringer med diktoglossaktiviteten.

Book, P. (2022). Deltakelse i naturfag i språklig heterogene klasser. En studie av fem flerspråklige mellomtrinnslevers involvering i naturfaglige representasjoner [Doctoral thesis, Høgskolen i Innlandet]. I Xii, 195. <https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/3022519>

Book, P., & Kulbrandstad, L. I. (2021). Fra lytting til skriving i naturfag: Utforskning av en litterasitetsaktivitet i flerspråklige klasser på mellomtrinnet. 69-88. <https://doi.org/10.23865/up.v15.2514>

Bugge, Edit & Nordanger, Marte

“Jeg kan ikke si til andre at jeg bodde her i Norge i seks år:” Narrativer om liminalitet og språklæring blant innlærere med lite skolegang

Dette innlegget presenterer analyser av narrativer om andrespråklæring i Norge fra innlærere med lite skolebakgrunn som kom til Norge som unge asylsøkere. Narrativene utforskes i lys av Turners liminalitets-begrep (Turner, 1969). Begrepet betegnet opprinnelig en mellomposisjon (“in-betweenness”) i overgangsritualer, og er senere brukt om hvordan en asylsøkerprosess kan skape et rom preget av venting og usikkerhet og den potensielt varige følelsen av å leve i et vakuum (Baynham, 2012, 2019).

Personlige narrativer gir innsikt i den subjektive opplevelsen av å lære et andrespråk (Golden et al. 2021; Pavlenko & Lantolf, 2000). Narrativer er blant annet egnet til å studere identitetskonstruksjon og hvordan man posisjonerer seg vis à vis andre og verden (Bamberg, 2003; DeFina, 2019). I våre analyser nærmer vi oss narrativene for å utforske både hvordan andrespråklæringsprosessen kan arte seg for innlærere i en liminalitetssituasjon, og hvordan innlærerne posisjonerer seg ut fra egen situasjon.

Analysene viser at liminalitet konstrueres som en egen timespace kjennetegnet av venting, usikkerhet og ensomhet. Dette får konsekvenser for språklæringsprosessen fordi både utrygghet og manglende selvråderett hindrer læring. Analysene viser også hvordan en slik fase setter spor i innlærerens personlige språklæringsnarrativ, og i flere av narrativene settes den i sammenheng med skam over å ikke lære, og over at man ikke hadde oversikt over kravene som ville stilles til utdanning og språknivå i Norge. Det framgår også av narrativene at fraværet av både et nåtidig praksisfellesskap og et framtidig forestilt fellesskap har avgjørende betydning for språklæring.

Narrativene er hentet fra prosjektet IMPECT, som har som mål å undersøke hvilke konsekvenser språk- og samfunnskunnskapskrav for opphold og statsborgerskap har for voksne innlærere med lite tidligere skolegang.

Danbolt, Anne Marit Vesteraas & Kulbrandstad, Lise Iversen

«Får vi til både og?» Norsk læreres refleksjoner over arbeidsretting og språkpraksis som del av norskopplæringen for voksne innvandrere med liten skolebakgrunn

Å bidra til at innvandrere får gode norskkunnskaper, kunnskap om samfunnet og «en varig tilknytning til arbeidslivet» er overordnede mål for den norske integreringslovgivningen (www.lovdatab.no) og samtidig rammen for opplæringen i norsk for voksne innvandrere. Arbeidsretting av norskopplæringen og språkpraksis på en arbeidsplass er to virkemidler som er tatt i bruk for å nå målene, og som gir norsk lærere nye oppgaver. I dette innlegget drøftes lærer erfaringer med og refleksjoner over disse nye oppgavene i lys av profesjonsteori, mer spesifikt i lys av Shulmans (1987/2004) begrep pedagogisk innholdskunnskap (pedagogical content knowledge). Pedagogisk innholdskunnskap er ifølge Shulman del av lærerprofesjonens kunnskapsgrunnlag. Med begrepet forstår han: “the capacity of a teacher to transform the content knowledge he or she possesses into forms that are pedagogically powerful and yet adaptive to the variation in ability and background presented by the students” (s. 237). Sentralt står læreres evne til å gjøre valg tilpasset elevgruppen og til å kunne reflektere over valgene. Vi spør hvilke slike valg lærere gjør for å tilpasse arbeidsretting og språkpraksis, og hvordan de reflekterer over slike valg som del av norskopplæringen. Studiens data hentes fra en kvalitativ intervjustudie der tolv lærere for voksne innvandrere med liten skolebakgrunn deler erfaringer. Materialet er samlet inn via Zoom (2020-2021) og består dels av individuelle dybdeintervjuer og dels av tre samtaler mellom forskergruppen og tre av de intervjuede. Dataene er transkribert og analysert gjennom en kvalitativ innholdsanalyse. De intervjuede lærerne er positive til de nye oppgavene, men peker på både organisatoriske og innholdsmessige utfordringer for å kunne integrere tema og praksis i norskopplæringen på gode måter.

Shulman, L. S. (1987/2004). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. I S. M. Wilson (Red.), *The Wisdom of Practice. Essays on Teaching, Learning and Learning to Teach*. Lee S. Shulman (s. 217–248). Jossey-Bass.

Eek, Marianne

Å nærme seg arbeidsrettet norskopplæring fra ulike vinkler – et aksjonsforskningsprosjekt

I dette innlegget presenterer jeg funn fra et aksjonsforskningsprosjekt der hensikten var å utvikle ny kunnskap om utfordringer og muligheter knyttet til arbeidsrettet norskopplæring for voksne innvandrere med liten skolebakgrunn. I aksjonsforskningsprosessen deltok lærere ved et voksenopplæringssenter og en gruppe forskere. Datamaterialet omfatter refleksjonssamtaler med lærerne, observasjon av arbeidsrettet norskopplæring i klasserommet og to besøk til hver av tre språkpraksisplasser.

Teoretiske utgangspunkt for studien er sosiokulturelle perspektiver på læring (f.eks. Lantolf, 2000; Lave & Wenger, 2003) og teori om investering i språklæring (Norton, 2013). Pedersens (2018) tilnærminger til arbeidsrettet andrespråkundervisning, som bygger på de ovennevnte teoretiske perspektivene, tjener som et analytisk verktøy i aksjonsforskningsprosessen. I presentasjonen spør jeg: Hvilke innsikter gir studien når det gjelder en kommunikativ og en sosiokulturell tilnærming til arbeidsrettet norskopplæring?

En kommunikativ tilnærming til arbeidsrettet norskopplæring ga innblikk i lærernes nøkkelrolle når det gjaldt å skape koblinger mellom undervisningsrom og arbeidsrom, blant annet gjennom ukentlige

praksisbesøk og bruk av individuelle oppgaver i appen Showbie. En sosiokulturell tilnærming kastet lys over maktperspektiver som gjorde seg gjeldende mellom deltakere og de andre ansatte, og mellom lærere og leder/de ansatte på språkpraksisplassene. Bruk av rollespill bidro til å skape bevissthet omkring slike forhold. Studien ga imidlertid lite innblikk i biografiske aspekter av arbeidsrettet norskopplæring. Dette er det potensial for å utforske nærmere i senere studier gjennom intervjuer med deltakere i forkant og underveis i praksisperioden.

Lantolf, J. P. (2000). Introducing sociocultural theory. I J. P. Lantolf (Red.), *Sociocultural Theory and Second Language Learning* (s. 1-26). Oxford University Press.

Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situert læring og andre tekster*. Hans Reitzels Forlag.

Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation* (2 utg.). Multilingual Matters.

Pedersen, M. S. (2018). Samspill – sprogdidaktiske tilgange til arbeidsrettet andetsprogsundervisning. *Sprogforum* 66.

Eide, Kristin Melum

Grammatikkens retur til skolen er godt nytt

Norsk grammatikkundervisning har vært systematisk nedbygd i 60 år. Etter Darthmouth-konferansen (1966) ble det en utbredt konsensus blant undervisere verden over at grammatikkundervisning var unødvendig, og ofte kunne være direkte hemmende på elevens skriveutvikling. I Norge ble grammatikken feid ut av skolen (Brøyn 2014; Hertzberg 2014).

Gjennom fagfornyelsen forventes andrespråklærere å kunne snakke med andrespråksinnlærere om grammatiske likheter og ulikheter mellom språk de lærer og allerede kan. Samtidig mangler fundamentet for en slik sammenligning, siden lærerstudenter gjerne kan ha perfekte intuisjoner om grammatiske regler i sitt eget språk, men mangler metaspråket til å formulere og forklare disse reglene for andre. Nygård & Brøseth (2021) viser at nyslåtte lærerstudenter i snitt har 28% korrekte svar på en enkel grammatikktest, og dessuten unnlot å svare på nesten halvparten av spørsmålene. Dermed trenger vi å bygge opp et nytt metaspråk fra bunnen av, og et læreverk som gir lett tilgang til den språkvitenskapelige forskningsfronten. Foredraget presenterer ei ny bok som danner utgangspunktet for et slikt prosjekt: *Språket som superkraft*. Hvert kapittel i boka er delt inn i tre nivåer, der grønn del er lese-lett, gul del er populærvitenskapelig og rød del er mer akademisk, noe som gjør at leseren kan tilpasse bruken av boka til sitt eget kompetansenivå. Videre presenteres resultatene fra flere masterprosjekt (om genus, ordstilling, verbtider, og subjekt plassering) som via intervensjonsstudier med pretest og posttest har prøvd ut eksplisitte undervisningsopplegg fra boka på innlærere av norsk som andrespråk/tredjespråk.

Brøyn, Tore (2014). Hvorfor det er blitt så vanskelig å snakke om språket? *Bedre skole* 1/2014: 8-9.

Eide, Kristin Melum (2022). *Språket som superkraft*. Fagbokforlaget, Bergen.

Hertzberg, Frøydis (2014). Grammatikken i skolen – klart for en omkamp? *Bedre skole* 2/2014: 80-84

Nygård, Mari og Heidi Brøseth (2021). *Norwegian teacher students' conceptions of grammar*. *Pedagogical Linguistics*, vol 2 (2)

Eide, Kristin Melum & Hjelde, Arnstein

Diakron endring og variasjon i 'input' og 'output' i eit arvespråk med utgangspunkt i amerikanorsk

Andrespråk og arvespråk har mange fellestrekk, dei er ofte knytt til migrasjon, dei representerer ulike sider av språkkompetansen til språkminoritetar, og begge språka viser gjerne avvik frå ei idealisert språknorm («baseline»-målspråk).

Amerikanorsk er dokumentert gjennom hundrevis av lydopptak over 90 år, frå 1931 til våre 2022-innspelningar. Desse opptaka (der mange er ein del av CANS-korpuset primært brukt her) representerer eit solid grunnlag for å studere korleis amerikanorsk har endra seg over generasjonar og gjennom ein periode prega av store endringar i det arvespråk-samfunnet. I tillegg til denne språklege dokumentasjonen er også den historiske utviklinga til utvandrarsamfunnet godt kjend og utforska, noko som gir oss indirekte innsyn i diakron endring i førstespråks-input. Vi vil i presentasjonen sjå desse historiske og språklege endringane i samanheng og vise korleis endringar i språksamfunnet over tid har påverka den språklege inputen unge norskamerikanarar må ha fått, og i siste instans kva språklege konsekvensar dette hadde. Vi undersøker vidare korleis kvalitative og kvantitative endringar i input over tid blir spegla i den syntaktiske produksjonen i ulike (idealisererte) generasjonar av arvespråkstalarar, og vi har da fokus på topikalisering og V2, distribusjonen av pre- og postnominale possessivar i nominalfraser og endringstendensar i verbmorfologien.

Gjennom ein nyutvikla modell for relasjonen mellom input og output - og reseptiv og produktiv kompetanse (Eide2022) viser vi korleis endringar i språkleg input i ulike generasjonar får konsekvensar for amerikanorsk arvespråk. Rik variasjon i den munnlege inputen er viktig, og det same er tilgang til skriftspråket.

Studien vår (Eide&Hjelde2023) bekreftar hypotesen om at kvaliteten på input er viktig, gjennom at tilgangen til ulike varietear av norsk, inkludert skriftspråket, tydelegvis har vore med på å påverke, støtte og oppretthalde amerikanorsk som arvespråk heilt fram til våre dagar.

Eide(2022). *Språket som superkraft*. Fagbokforlaget

Eide & Hjelde (2023). Linguistic Repertoires: Modeling Variation in Input and Production. *Languages* 8:49–85

Eilertsen, Randi

Selvregulert læring og medstudentvurdering i norsk andrespråk

Å være student i det 21. århundre krever evne til samarbeid, kritisk tenkning, kjennskap til strategiske læringsmetoder og kommunikasjonsferdigheter. Å lære utenlandske studenter å bli akademiske og selvregulerende som aktivt tar ansvar for egen læring, krever undervisningsmetoder og vurderingsformer med dette som mål. Formativ vurdering er vurdering for å lære og, når studenter kollegaveileder studenter tilføres de ny faglig innsikt, kritisk tenkning, refleksjon og selvtillit. Forskning argumenterer for at medstudentvurdering hjelper studentene til å forstå kvalitet i akademisk forstand, og hvordan de kan forbedre sitt arbeid for å oppnå et slikt nivå. (Sadler, 2002). Medstudentvurdering er en måte å forbedre selvutvikling på, og noe som øker kvaliteten på arbeidet og fremmer dybdelæring. Disse formene for læring er også sett på som å forbedre studentenes autonomi og kritiske tenkning (Carnell, 2016). Forsknings spørsmål: Fører medstudentvurdering i norsk andrespråk til selvregulert læring?

Metaspråklig kompetanse er kompetanse om språk og bruk av fagspråk. Forskningsspørsmål: Hvilke språklige kommentarer gir studentene, er det metaspråklige perspektivet til stede i kommentarene og fører dette til bedre tekster?

Denne studien er basert på studenters hverandrevurderinger av tekster og evalueringer av prosessen og arbeidsmetoder i studiet. To studentundersøkelser er brukt for innsamling av data.

Undersøkelsen viste at medstudentvurdering fungerte som metode for selvregulert læring, og studentene ble aktivisert og motivert. Studentene reflekterte over arbeidet og utviklet kunnskap i samarbeid med andre. De fleste tekstene ble bedre, og det metaspråklige perspektivet var til stede.

Carnell, B. (2016). Aiming for autonomy: formative peer assessment a a final-year undergraduate course. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 41:8, 1269-1283.

Sadler, D.R. (1983.) Evaluation and improvement of academic learning, *Journal of Higher Education*, 54(1), 60-79.

Fulland, Helene & Aarsæther, Finn

Utvikling av en mottaksklasse på ungdomstrinnet

Formålet med studien er å belyse organisatorisk, faglig og sosial utvikling i en mottaksklasse på ungdomstrinnet. En viktig bakgrunn for studien er nasjonal og internasjonal forskning som viser alvorlige mangler ved hvordan utdanningssystemet i ulike land legger til rette for nyankomne elevers utvikling (OECD 2015; Aarsæther, 2021).

Vi følger prosessen der en skole etablerer et mottakstilbud, fra august 2022 og ut skoleåret. Forskningsprosjektet omfatter pedagogiske, didaktiske og språklige områder, med særlig fokus på hvordan det legges til rette for nyankomne elevers læring av norsk som andrespråk og av fag. I tillegg er inkludering, i klassen og i skolesamfunnet et viktig område. Slik vil den teoretiske tilnærmingen være tverrfaglig, med perspektiver fra andrespråklæring og fra interkulturell pedagogikk (Banks, J.A. 2009, Block, D. 2003, Gibbons, P. 2006).

Studien henter empiri fra tre ulike datakilder innenfor kvalitativ forskning: Referater fra møter mellom lærere, ledere og forskere, klasseromsobservasjoner og intervjuer. Regelmessige møter gjør det mulig å prøve ut ideer underveis, og å justere praksiser. Resultater det er relevant å presentere på NOA-konferansen:

- Innholdsanalyse av møtene mellom lærere, ledere og forskere med et særlig blikk på endringer og justeringer
- Foreløpige analyser av intervjuer med lærere og elever, med et særlig fokus på læringsmiljø, undervisningsaktiviteter og inkludering.

Aarsæther, F. (2021): Learning environment and social inclusion for newly arrived migrant children placed in separate programmes in elementary schools in Norway. *Cogent Education* 8:1

Banks, J. A. (2009). Multicultural education. Dimensions and paradigms. In J. A. E. Banks (Ed.), *The Routledge International Companion to Multicultural Education* (pp. 9–33). Routledge.

Block, D. (2003). *The Social Turn in Second Language Acquisition*. Edinburgh University Press.

Gibbons, P. (2006). *Bridging Discourses in the ESL Classroom. Students, Teachers, and Researchers. Continuum*.

OECD. (2015). Helping immigrant students to succeed at school - and beyond.

<https://www.oecd.org/education>: OECD.

Gangstad, Kristin Rostad

Barns medvirkning i en studie om barns medvirkning i den flerkulturelle barnehagen

Denne presentasjonen tar utgangspunkt i mitt doktorgradsprosjekt om barns medvirkning i den flerkulturelle barnehagen, og løfter fram mine metodiske refleksjoner knyttet til barn med norsk som andrespråk som deltakere i forskning.

Formålet med studien er å undersøke hvordan medvirkning i barnehagen oppstår, og hvilke erfaringer og synspunkter barna selv har rundt dette temaet, altså egen mulighet til medvirkning i barnehagehverdagen. Studien har en kvalitativ tilnærming, og datainnsamlingen er gjort gjennom feltarbeid. Ulike metoder er benyttet for å komme nærmere barnas perspektiver. Det å lytte til barns stemmer i forskning er anerkjent som viktig, men metodene som brukes er ofte relativt voksenstyrte (Urbina-Garcia et al., 2022). Noen av de mest brukte metodene, som for eksempel tradisjonelle intervjuer, hvor det verbale står sentralt, er heller ikke nødvendigvis godt egnet for alle barn, særlig ikke om samtalene foregår på barnets andrespråk.

Presentasjonen bygger på mine erfaringer med å skape muligheter for barn med norsk som andrespråk til å dele sine erfaringer og synspunkter og kunne medvirke i forskningen. Etske problemstillinger knyttet til barn som deltakere i forskning generelt og barn som lærer norsk som andrespråk spesielt, vil også bli tematisert. Barn som deltar i forskning, har ekstra krav på beskyttelse, og formål og metode må tilpasses hva som er best både for enkeltbarnet og hele barnegruppen (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021, s. 20). Metodiske valg og etiske hensyn kan derfor ikke ses adskilt fra hverandre.

De nasjonale forskningsetiske komiteene (2021). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

Urbina-Garcia, A., Jindal-Snape, D., Lindsay, A., Boath, L., Hannah, E. F., Barrable, A., & Touloumakos, A. K. (2022). Voices of young children aged 3–7 years in educational research: an international systematic literature review. *European Early Childhood Education Research Journal*, 30(1), 8-31.

Garbacz, Piotr

Språkstrukturen i L3-norska talad av personer med polska som modersmål

Polacker har på de seneste tjugo åren blivitt den största invandrargruppen i Norge (105 000 inflyttade polska medborgare i 2022 enligt Statistisk sentralbyrå) som typiskt arbetar inom byggnads- och servicebranschen, men som också omfattar högt utbildade specialister, exempelvis läkare. Eftersom polska invandrare är EU-medborgare har de inte rätt till gratis norskundervisning. Det resulterar i att flera polacker lär sig norska på egen hand eller privat.

Medan användningen av norska talad av polacker på byggarbetsplatser har de senaste åren studerats av Kraft (2017) och Urbanik (2021), har det inte getts en strukturell beskrivning av de drag som karakteriserar L3-norska talad av modersmålstalare av polska. En sådan beskrivning baserad på korpusstudier (talspråksdelen av NORINT-korpuset, <https://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/prosjekter/norint/> samt muntligt material inspelat inom ramen för NFR-projektet NorPol, <https://www.hf.uio.no/multiling/prosjekter/flaggskipprosjekter/norpol/>) kommer att presenteras i föredraget och den kommer att omfatta den syntaktiska och den fonetiska/fonologiska dimensionen.

En oversikt av vad som utmärker norska talad av polacker är mycket angelägen för att kunna ha underlag för ett vidare arbete med att identifiera vilka faktorer som främjar eller hindrar kommunikationen som föregår på norska mellan polacker och norrmän i arbetsammanhang. I en interaktion mellan patient och läkare kan detta ha en särskilt stor vikt, men det har också betydelse för strävan efter att uppnå ett mer inkluderande och tryggt arbetsliv för alla.

Urbanik, Pawel Kazimierz (2021). "Directives in the construction site: Grammatical design and work phases in second language interactions with crane operators." *Journal of Pragmatics*, volum 178.
Kraft, Kamilla (2017). *Constructing migrant workers: Multilingualism and communication in the transnational construction site*. PhD-thesis. University of Oslo.

Golden, Anne & Opsahl, Toril

Snakk om følelser – emosjoner og språklæring blant voksne norskinnlærere med polsk bakgrunn

I dette innlegget rapporterer vi fra et prosjekt der vi undersøker forhold som kan bidra til å hemme eller fremme kommunikasjon mellom polakker og nordmenn. Siden vi har ønsket å få fram emiske perspektiver på språklæring, har vi samlet inn data fra små fokusgrupper, der åtte deltagere har delt sine erfaringer med en rekke tema, ofte ved å fortelle historier. Ett av temaene var erfaringer med å lære og bruke norsk, og hva de selv mente de (ikke) hadde hatt utbytte av i undervisningen. Siden det emosjonelle aspektet ved språklæring er blitt etterlyst og etter hvert blitt studert (f.eks. Dewaele 2010; Dewaele & MacIntyre 2016), tok vi også opp dette aspektet i samtalene. Deltagerne fortalte om både gledesfylte og stressende øyeblikk de hadde opplevd som norskinnlærere i ulike situasjoner. Inspirert av Miller og Gkonous (2018) forskning på læreres følelsesbelastning i andrespråksundervisning gav vi i tillegg deltagerne et skjema med 20 følelsesord. De skulle velge fem ord som best karakteriserte de følelsene de har hatt som polske arbeidstagere i Norge, og fem som de hadde hatt fra den første tiden i Norge da de brukte norsk.

Vi presenterer resultater fra samkonstruerte narrativer (De Fina 2009) som handler om emosjoner og språklæring, og vi diskuterer valgene av følelsesord som deltagerne mener karakteriserer det å være polsk i Norge og det å bruke norsk. Resultatene vil kunne gi nye innsikter som er relevante for norskundervisningen av voksne generelt og av dem med polsk språk- og kulturbakgrunn spesielt.

Dewaele, J.-M., & MacIntyre, P. D. (2016). Foreign Language Enjoyment and Foreign Language Classroom Anxiety. The right and left feet of FL learning? I MacIntyre, P. D., et al. (Red.), *Positive Psychology in SLA*.

Miller, E.R. & Gkonou, C. (2018). Language teacher agency, emotion labor and emotional rewards in tertiary-level English language programs. *System* 79.

Greek, Marit & Jonsmoen, Kari Mari

Språkmakkere - studenter som veileder medstudenter i norsk språk

En betydelig andel studenter opplever utfordringer i studiene på grunn av utilstrekkelig tekstkyndighet. Som et svar på denne utfordringen, er det opprettet skrivesentre, studieverksted, språkkafeer og studentmentortilbud ved flere universiteter. Studiestøtten som gis gjennom slike tilbud, dreier seg imidlertid i hovedsak om fagskriving. Norskspråklig utvikling i en faglig sammenheng blir i mindre grad vektlagt.

I 2018–2021 prøvde OsloMet – storbyuniversitetet ut et tilbud for andrespråksstudenter, der fokus var norskspråklig utvikling; et språkmakertilbud. Samtlige andrespråksstudenter kunne søke om å få en språkmakker. Språkmakkeren var en medstudent som fungerte som en språklig ressursperson for andrespråksstudenten, en å praktisere norsk med, diskutere ulike språksituasjoner med, og stille spørsmål om norsk språk til. En studie av tilbudet i 2020 viste at andrespråksstudentene hadde både språklig og sosialt utbytte av tilbudet. Språkmakertilbudet er et eksempel på en didaktikk som bidrar til å trygge og utvikle studentene både språklig, sosialt og faglig og som lett kan tas i bruk ved ulike universiteter og skoler. Et annet funn var at majoriteten av søkerne til stilling som språkmakker, selv var innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Dette ønsket vi å undersøke nærmere.

En casestudie ble gjennomført høsten 2021. Hensikten med studien var å få kunnskap om studentenes motivasjon for å søke stilling som språkmakker. Ingen av informantene hadde norsk som sitt førstespråk. Det ble gjennomført et gruppeintervju og sju individuelle semistrukturerte intervjuer med språkmakkerne. Funn tyder på at motivasjonen først og fremst er et personlig ønske om å bidra til å bedre språkferdigheter og læringsforutsetninger hos medstudenter. Ønsket springer ut fra egen erfaring med tospråkighet. Med bakgrunn i familiens eller egne erfaringer med det å ikke mestre et språk og/eller lære et språk, viser språkmakkerne hvilken ressurs deres erfaringer og interesse for språk kan være for andre.

Gujord, Ann-Kristin Helland; Søfteland, Åshild & Emilsen, Linda Evenstad

Syntaktisk og morfologisk utvikling i munnleg tale blant vaksne innlærarar med lite skulegang

I dette innlegget vil me presentera førebelse resultat frå ALAN-prosjektet (Adult Acquisition of Norwegian as a Second Language) ved UiB/HiØ, som undersøker korleis språket til vaksne norskinnlærarar med lite skulebakgrunn utviklar seg i løpet av første opplæringsår. Datainnsamlinga er pågåande, men fleire av deltakarane har me møtt 3–4 gonger. Me følgjer nærmare 40 deltakarar på to opplæringscenter lokaliserte i ulike delar av landet. Her brukar me ulike metodar for å få innsikt i det munnlege innlærarspråket, mellom anna samtale, bildebeskriving og gjenfortelling av eit filmklipp (Charlie Chaplins *Modern Times*).

I foredraget skal me sjå nærmare på ein del av dei informantane me har følgd lengst, og visa resultatata frå førebelse analysar av den morfologiske og syntaktiske utviklinga deira.

Desse første analysane har eit holistisk utgangspunkt. Dei er ikkje motiverte ut frå spesifikke hypotesar eller forskingsspørsmål knytte til ei særskild teoretisk tilnærming, men går opent ut og med eit mål om å gi eit oversiktsbilete. Gjennom språket til utvalet av deltakarar analysert til dette foredraget, vil me visa fram korleis ytringane generelt blir bygde ut, og i kva grad bøyingsmorfologi veks fram over tid. Me vil også sjå dette i samanheng med korleis språket fungerer i kommunikasjonssituasjonen i samtalan mellom innlæraren (L2-talaren) og forskaren (L1-talaren).

ALAN-prosjektet: <https://www.uib.no/11e/141811/adult-acquisition-norwegian-second-language-alan>
Klein, W., & Perdue, C. (1997). The Basic Variety (or: Couldn't natural languages be much simpler?).
Second Language Research, 13(4), 301–347.

Mocciaro, E., Young-Scholten, M. (2022). Why and How Grammar Matters for Post-puberty Immigrants with Limited Formal Schooling. I: Pentón Herrera, L.J. (Red.), *English and Students with Limited or Interrupted Formal Education. Educational Linguistics*, 54. Springer, Cham.

Hoem, Toril Frafjord, Rangnes, Hege & Wagner, Åse Kari

Veiledet lesing på ungdomsskolen

På ungdomsskolen møter elever tekster som stiller store krav til leseferdigheter. Når lærere opplever at elevene strever med å forstå språk/innhold i tekster, velger de ofte å forenkle innholdet (Rangnes, 2019). Det undervises i liten grad i komplekse leseforståelsesstrategier (Magnusson et al., 2018). For å imøtekomme denne utfordringen, utvikles det ressurser for å støtte lærerne i leseopplæringen.

Formålet med denne studien er å undersøke ungdomsskolelæreres erfaringer med et veiledningsmateriale om veiledet lesing. I veiledningsmaterialet ligger konkrete forslag til hvordan læreren kan arbeide tett på tekster. I stedet for å unngå/forenkle tekstene, støtter materialet læreren i å utvikle elevenes leseferdigheter mot en dypere forståelse gjennom spørsmål som oppfordrer elevene til å tolke og sammenholde informasjon, tenke kritisk og vurdere teksten.

Til tross for at det utvikles mange veiledningsressurser, finnes det lite forskning på faktisk bruk (Gissel & Buch, 2020). I denne studien undersøkes lærernes forståelse av forberedelser, gjennomføring og refleksjoner om veiledet lesing. Empiri vil bli samlet inn gjennom ett fokusgruppeintervju med seks ungdomsskolelærere. Empirien analyseres ved å anvende Bundgaard og Hansens (2011) modell for bruk av ressurser, og diskuteres i lys av forskning/teori om lesing og læreres bruk av ressurser.

Bundgaard, J., & Hansen, T. I. (2011). Evaluation of Learning Materials: A Holistic Framework. *Journal of Learning Design*, 4(4), 31-44. [Manuscript title \(ed.gov\)](#)

Rangnes, H. (2019). Facilitating second-language learners' access to expository texts: Teachers' understanding of the challenges involved. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 19(1), 1-27. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2019.19.01.16>

Gissel, S. T., & Buch, B. (2020). Et systematisk forskningsreview om elever og læreres bruk av didaktiske læremidler i L1. *Learning Tech*, 5(7), 90–129. <https://doi.org/10.7146/lt.v5i7.117281>

Magnusson, C. G., Roe, A. & Blikstad-Balas, M. (2019). To what extent and how are reading comprehension strategies part of language arts instruction? A study of lower secondary classrooms. *Reading Research Quarterly*, 54(2), 187–212. <https://doi.org/10.1002/rrq.231>

Holmen, Sofie Emilie

Komparativ grammatikk som brobygger i norskfaget

I denne presentasjonen vil jeg legge frem funn fra prosjektet Flerspråklighet i grammatikkundervisningen. Et av formålene med prosjektet er å undersøke hvordan lærere som arbeider etter læreplanen i norsk i videregående skole kan bygge bro mellom elevenes ulike språkbakgrunner og grammatikkundervisningen i norskfaget.

Det er et stort språklig mangfold blant elevene i skolen, og dette kan være et interessant utgangspunkt for språksammenligning. Flere studier viser at språksammenligning kan ha positiv effekt på utvikling av språklig bevissthet (Armand, 2016; Hertzberg, 2008), og at det kan øke interessen og motivasjonen for å lære mer om språk (Nergård, 2013; Tonne et al., 2011). Klasseromsundersøkelser viser imidlertid at det språklige mangfoldet i liten grad blir brukt som en positiv ressurs, og at det er behov for mer forskning på hvordan dette kan gjøres (Askland, 2019; Haukås, 2014).

Forskningsdesignet er kvalitativt med elementer fra designbasert forskning (McKenney & Reeves, 2019). I tett samarbeid med norsklærere ble det gjennomført intervensjoner i seks klasserom der

elevene arbeidet i grupper med å sammenligne grammatiske trekk i norsk med språkene som var representert i klassen. Gjennom en kvalitativ analyse av videoopptak fra klasserom, intervjuer, feltnotater og skriftlig elevarbeid undersøker jeg hva elevene og lærerne lærte og erfarte av å arbeide med grammatikk i en komparativ kontekst.

- Armand, F. (2016). L'enseignement du français en contexte de diversité linguistique au Québec: idéologies linguistiques et exemples de pratique en salle de classe. I Potvin, Magnan & L. Audet (Red.), *La diversité ethnoculturelle, religieuse et linguistique en éducation. Théorie et pratique* (s. 172-182). Fidel éducation.
- Askland, S. (2019). Grammatikk er viktig som ein reiskap når vi treng han. *Norsklæraren*, (3).
- Haukås, Å. (2014). Metakognisjon om språk og språklæring i et flerspråklighetsperspektiv. *Acta Didactica Norge*, 8(2), 7-16 sider.
- Hertzberg, F. (2008). Grammatikk? I M. E. Nergård & I. Tonne (Red.), *Språkdiraktikk for norsklærere*. Universitetsforlaget.
- McKenney, S. & Reeves, T. C. (2019). *Conducting Educational Design Research* (2. utg.). Routledge.
- Nergård, M. E. (2013). Arbeid med grammatikk i det flerspråklige klasserommet. I V. Bjarnø, M. E. Nergård & F. Aarsæther (Red.), *Språklig mangfold og læring. Didaktikk for det flerspråklige klasserom* (s. 71-100). Gyldendal Akademisk.
- Tonne, I., Nordby, A., Seljevold, K. E., Simonsen, M. & Ufs, S. (2011). Poesi og lingvistiske kontraster: språklig oppmerksomhet i klasserommet. *NOA Norsk som andrespråk*, 27(2), 24-43.

Jensen, Bård Uri

"Hvis jeg er ikke avtale med noen og noe å gjøre jeg bor hjemme med sønnen min" – Utvikling av muntlig syntaktisk kompleksitet i tidlig post-S1-norsk

Dette innlegget presenterer en undersøkelse av utvikling av syntaktisk kompleksitet i muntlig norsk hos to voksne kongolesiske flyktninger med kort botid i Norge. Formålet med studien er primært å øke forståelsen av hvordan syntaktisk kompleksitet utvikler seg, men også å utvide kunnskapen om komponentene som utgjør syntaktisk kompleksitet.

Det er lite forskning på syntaks i norsk innlærerspråk, særlig longitudinelle studier og spesielt i muntlig språkbruk (Jensen, 2018). Denne studiens viktigste bidrag ligger i fokuset på det muntlige og på den tidlige tilegnelsesfasen.

Opptak fra ti samtaler per deltaker er analysert. Opptakene er gjort over en periode på ett år med oppstart 4-5 måneder etter at deltakerne ble bosatt i Norge, og én måned etter at de begynte på språkkurs.

Åtte kompleksitetsvariabler er undersøkt: antall ord i en ytring, antall underordnede klaususer i en ytring, antall ord i en klausus, antall ledd i en klausus, bruk av koordinerte verbfraser, infinitivfraser, premodifisering av substantivfraser og postmodifisering av substantivfraser. Siden det er mange enkle ytringer i disse samtalene, er gjennomsnittstall lite relevant som operasjonalisering av kompleksitet; i stedet er maksimumstallet for en samtale brukt som et mål for kompleksiteten i samtalen.

Resultatene viser at ytringslengde øker ganske jevnt gjennom året, mens tendensene for de mer spesifikke variablene ikke er like klare. Analysene avdekker også forskjeller mellom de to deltakerne i måter å lage lange ytringer på. Ikke alle variablene viser seg som relevante som mål for utvikling av kompleksitet i disse dataene.

Jensen, B. U. (2018). Syntaks i norsk innlærerspråk : empiriske funn. I A.-K. H. Gujord & G. T. Randen (Red.), *Norsk som andrespråk – perspektiver på læring og utvikling* (s. 235-260). Cappelen Damm Akademisk.

Juuhl, Gudrun Kløve

Fleirspråklegheit og literacypraksisar heime og i barnehagen omkring Peter, 5 år

Denne studien undersøker korleis språkmangfald og literacypraksisar verkar saman i livet til born før skulealder - heime og i barnehagen, gjennom ein etnografisk nærstudie av eitt barn.

Studien plasserer seg i New Literacy Studies-tradisjonen (Barton, 2007 [1994]), der etnografiske studiar av kva menneske gjer med skrift og tekstar står sentralt. Viktige analysereiskapar er omgrepa literacyhending (Heath, 1982) og literacypraksisar (Street, 1984). Dette vert forsøkt sett i samanheng med fleirspråklegheit, slik Hornberger gjer med omgrepet biliteracy (Hornberger, 2003).

Metoden for datainnsamling har vore etnografisk, med delvis deltakande observasjon i barnehage og heim for å sjå kva slags literacyhendingar og -praksisar som utspelar seg og som barnet deltek i. Eg har besøkt Peter seks ettermiddagar heime, og to føremiddagar i barnehagen.

Funna viser at Peter er fleirspråkleg heime og snakkar russisk og norsk, medan i barnehagen er det russiske språket hans nærast usynleg. Usynleggjering av morsmål i barnehagen er noko som også andre studiar peikar på (Andersen et al., 2011; Fast, 2007, s. 181). Heime er det meste av kvardagssamtalane på russisk, som er fyrstespråket til foreldra. Mor hans lærer han å skriva på russisk, med ei leikande og variert tilnærming. Familien er også aktive brukarar av det lokale norsk-orienterte literacytilbodet, som biblioteket. Det var vanskeleg å finna planlagde varierte og leikande literacyhendingar i barnehagen til Peter.

Andersen, C. E., Engen, T. O., Gitz-Johansen, T., Kristoffersen, C. S., Obel, L. S., Sand, S. & al., e. (2011). Den flerkulturelle barnehagen i rurale områder: Nasjonal surveyundersøkelse om minoritetsspråklige barn i barnehager utenfor de store byene.

Barton, D. (2007 [1994]). *Literacy: an introduction to the ecology of written language*. Blackwell Pub.

Fast, C. (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva. Familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola* [Doktorgradsavhandling]. Uppsala universitet.

Heath, S. B. (1982). Protean shapes in literacy events: Ever-shifting oral and literate traditions. I D. Tannen (Red.), *Spoken and written language: Exploring orality and literacy* (s. 91-118). Ablex.

Hornberger, N. (Red.). (2003). *Contionua of Biliteracy: An Ecological Framework for Educational Policy, Research, and Practice in Multilingual Settings*. Multilingual Matters.

Street, B. V. (1984). *Literacy in theory and practice*. Cambridge University Press.

Jølbo, Ingri

Akademisk skriving hos en lærerstudent med norsk som andrespråk

Innlegget tar for seg akademisk skriving hos studenter med norsk som andrespråk. Studien som presenteres tar utgangspunkt i forskningsspørsmålet: «Hvordan er utviklingen av akademisk skriving hos en lærerstudent med norsk som andrespråk gjennom det første året på grunnskolelærerutdanningen?». I denne kasus-studien blir studentens skriveerfaringer og tekster belyst gjennom kvalitative intervjuer og tekstanalyse. Studien tar utgangspunkt i et syn på akademisk skriving som en kompleks, dialogisk og dynamisk aktivitet (Lea & Street 1998 og Canagarajah 2011), og også som en high-stake-aktivitet, der vurderingen av skrivingen har stor betydning for studenten (Golden & Kulbrandstad 2022). Studentens egne erfaringer med, og tanker om, akademisk skriving vil trekkes fram, et perspektiv som har hatt lite fokus i forskningssammenheng (Leskinen 2022). I tillegg

vil studentens tekster og eventuell respons på disse, hvordan studenten jobber med egen skriving, samt hvilke muligheter og utfordringer studenten møter i arbeidet med akademisk skriving bli tematisert. I analysen vil fire hovedkomponenter av tekstproduksjon bli vektlagt; kontekstuell, sosial, personlig og tekstlig (Canagarajah 2011, s. 404). Dette er en pågående studie som vil bli ferdigstilt våren 2023, men foreløpige funn kan spesielt knyttes til studentens utvikling av metaspråklig bevissthet og kompetanse, noe som kan ses i relasjon til Canagarajahs (2011) diskusjon om metakognitiv bevissthet og translanguaging. Innlegget vil munne ut i en diskusjon om hvilke faktorer som kan bidra til å støtte studenters andrespråksskriving i akademiske kontekster.

Canagarajah (2011): "Codemeshing in Academic Writing: Identifying Teachable Strategies of Translanguaging". *The Modern Language Journal*.

Golden, A.; Kulbrandstad, L.A.(2022): "When Errors Are Corrected". I Golden, A.; Kulbrandstad, L.A.; Zhang, L.J.(red.): *Crossing Borders, Writing Texts, Being Evaluated. Cultural and Disciplinary Norms in Academic Writing*.

Lea, M. and Street, B. (1998): "Student writing in higher education: An academic literacies approach" *Studies in Higher Education* 23 (2), 157–172.

Leskinen, K (2022): "Agency in L2 Academic Literacies: Immigrant Students' Lived Experiences in Focus" I Golden; Kulbrandstad & Zhang (red.) *Crossing Borders, Writing Texts, Being Evaluated. Cultural and Disciplinary Norms in Academic Writing*.

Karim, Sara

Kurdiske migranter med lav skriftkyndighet i Norge og Danmark: Tilhørighet og investering i språklæring etter statsborgerskapsprøven

Den overordnede målsetningen med dette doktorgradsprosjektet er å undersøke erfaringene til voksne kurdiske migranter med lite skolegang med prøvene som inngår i kravene for statsborgerskap, såkalte Knowledge of Society-tester (KoS-tester), i Norge og Danmark. Studien undersøker migrantenes opplevelse av prøver og resultater, erfaring av tilhørighet i mottakersamfunnet og deres investering i språklæring i lys av prøveerfaringene. Internasjonalt finnes lite forskning på hvordan migranter selv erfarer årsaken til at de ikke klarer KoS- testene og hvordan de opplever prøven fra sitt eget perspektiv (Byrne, 2017).

Prosjektets problemstilling er følgende: Hvordan påvirkes tilhørighet og investering i språklæring blant kurdiske migranter med lav skriftkyndighet i Norge og Danmark av resultatene fra KoS-testene?

Prosjektet gjennomføres som en kvalitativ studie bestående av dybdeintervjuer med migrantene. Utvalgsriterium består i bestått eller strykresultat på KoS- test, eller at kandidaten har unnlatt å melde seg på etter å ha vurdert prøven som for vanskelig. Ti migranter fra hvert land vil bli intervjuet.

Det teoretiske utgangspunktet består av Anthias' (2008, 2016) teori om tilhørighet forstått som tilknytning til fysiske og symbolske rom. Problemer knyttet til tilhørighet oppstår når aktører nektes tilgang eller ekskluderes fra et fysisk sted eller en identitet til tross for at de selv føler tilhørighet. I tillegg anvendes Norton & Darvin (2015) sin teori om språklæring som investering og motivert av ønsker om akkumulering av symbolsk og materiell kapital.

Datainnsamlingen begynte i mai 2022 og er nesten fullført i Norge og Danmark. Innlegget presenterer tentative funn fra materialet om informantenes opplevelse av tilhørighet i Norge og erfaringer fra KoS-prøvene.

- Anthias, F. (2008). "Thinking through the lens of translocational positionality: an intersectionality frame for understanding identity and belonging". *Translocations: Migration and Social Change. An Inter-Disciplinary Open Access E-Journal*, 4(1), 5–20.
- Anthias, F. (2016). "Interconnecting boundaries of identity and belonging and hierarchy making within transnational mobility studies: Framing inequalities". *Current Sociology Monograph*, 64(2), 172–190.
- Byrne, B. (2017). 'Testing Times: The Place of the Citizenship Test in the UK Immigration Regime and New Citizens Responses to it', *Sociology* 51: 323–38.
- Norton, B. & Darwin, R. (2015). Identity and a Model of Investment in Applied Linguistics, *Annual Review of Applied Linguistics*, 35, pp. 36–56.

Kerwell, Stian & Nistov, Ingvil

Pragmatikkens rolle i arbeidsrettet norskopplæring - Perspektiver fra andrespråklærere

Pragmatikk i dette innlegget er å forstå som studiet av hvordan innlærere «come to know how-to-say-what-to-whom-when» (Bardovi-Harlig 2013,68). Internasjonal forskning har understreket viktigheten av å utvikle pragmatisk kompetanse for å fungere og bli inkludert på en arbeidsplass (se f.eks. Holmes 2005; Koester 2006; Roberts 2010; Mirivell & Fuller 2017; Timpe-Laughlin 2019). Denne presentasjonen rapporterer fra en masteroppgave som omhandler andrespråklæreres oppfatninger om undervisning i pragmatikk i arbeidsrettet norskopplæring (Kervell 2022). I studien undersøkes hva lærerne vet, tror og mener om pragmatikk og undervisning i pragmatikk, og hva som kjennetegner deres rapporterte undervisningspraksiser. Undersøkelsen er basert på semistrukturerte intervju med fire lærere som underviser fra A1 til B1-nivå. Hovedfunnene viser at lærerne synes å ha (i noe varierende grad) begrenset metapragmatisk bevissthet, og at dette delvis kan knyttes til manglende kunnskap, til hvilke nivå de har erfaring fra i sin undervisningspraksis og til hvilket språksyn de synes å ha. Fokuset i dette innlegget vil være på hvordan lærernes språksyn – dvs. om de gir uttrykk for et strukturbasert eller funksjonsbasert/bruksbasert språksyn (Rousse-Malpat, Koote, Steinkrauss & Verspoor 2021) - synes å påvirke de valgene de gjør i undervisningen med hensyn til vektlegging av pragmatikk.

- Bardovi-Harlig, K. (2013). Developing L2 pragmatics. *Language Learning*, 63, 68-86
- Holmes, J. (2005). When small talk is a big deal: Sociolinguistic challenges in the workplace. I M. Long (Red), *Second language need analysis*. (s. 344-372). Cambridge University Press
- Kervell, S. (2022). «Det som hjelper er å øve og diskutere, tror jeg». Læreroppfatninger om undervisning av pragmatikk [Masteroppgave, Universitetet i Bergen].
- Koester, A. (2006). *Investigating Workplace Discourse*. Routledge
- Mirivel, J.C. & Fuller, R., (2017). Relational talk at work. I B. Vine (Red.), *The Routledge Handbook of Language in the Workplace* (s. 216-227). Routledge.
- Roberts, C. (2010). Language Socialization in the Workplace. *Annual Review of Applied Linguistics*, 30, 211-227
- Rousse-Malpat, A., Koote, L., Steinkrauss, R., & Verspoor, M. (2021). Parlez-vous francais? Effects of structure-based versus dynamic-usage-based approaches on oral proficiency. *Language Teaching Research*, <https://doi.org/10.1177/13621688211040298>
- Timpe-Laughlin, V. (2019). Pragmatics learning in the workplace. I N.Taguchi (Red). *The Routledge Handbook of SLA and Pragmatics* (s. 413-428). Routledge.

Lexander, Kristin Vold

Norsk som andrespråk i digital kommunikasjon på arbeidsplassen

Arbeidspraksis og arbeidsretting er viktige elementer i opplæringa i norsk som andrespråk. For å vidareutvikle kunnskapen om andrespråkstileigning i arbeidskonteksten er det, slik Lehtimaja et al. (2021) påpeiker, naudsynt med kunnskap om kva som blir sagt og gjort i kommunikasjon på jobb, og å lytte til dei som deltek i denne samhandlinga. Denne presentasjonen svarar på denne oppfordringa ved å analysere autentisk arbeidskommunikasjon og ved å høyre både arbeidstakar og arbeidsgjevar sine syn på samhandlinga. Fokuset er på digitale samtalar, då dei har blitt ein integrert del av folks daglege språklege samhandling, også på arbeidsplassen. Digitale media blir brukt i organisering og utføring av arbeidsoppgåver og til meir sosiale formål, og ofte kombinerer ein dei to typane bruk. Konferanseinnlegget byggjer på ei undersøking av korleis ti litauiske arbeidsinnvandrarakar og tre av deira arbeidsgivarar mobiliserer språklege og digitale ressursar i sin arbeidskommunikasjon og korleis dette påverkar språklæring på arbeidsplassen. Data omfattar intervju og døme på digitale samtalar, i form av multimodale tekstmeldingar innhenta 2020-2022. I denne analysen tek eg føre meg to deltakar-par, ein gardbrukar og ein fjørsrøktar, ein hotelldirektør og ein vaktmeister og eg nyttar interaksjonell sosiolingvistikk (Gumperz, 1982) og diskurs-orientert digital etnografisk tilnærming (Androutsopoulos, 2008). Eg ser særleg på korleis samtalepartnarane brukar affordansar (Hutchby, 2001), eller potensielt medierande ressursar (Sandwall, 2013), dei finn i dei digitale verktøya. Resultata viser på den eine sida at ulike multimodale ressursar blir nytta til å skape forståing, bygge relasjonar og tillit, noko som er viktig for språklæring. På den andre sida er det slik at arbeidstakar og -gjevar ikkje alltid har same oppfatning av kva som er gode læringssituasjonar på arbeid, eller kva som fungerer inkluderande.

Androutsopoulos, J. (2008). Discourse-Centred Online Ethnography. *Language@Internet*, 5(08).

<https://doi.org/http://www.languageatinternet.de>

Gumperz, J. J. (1982). *Discourse strategies* (Vol. 1). Cambridge University Press.

Hutchby, I. (2001). *Technologies, Texts and Affordances*. *Sociology (Oxford)*, 35(2), 441-456.

<https://doi.org/10.1177/S0038038501000219>

Lehtimaja, I., Virtanen, A., & Suni, M. (2021). Finnish L2 proficiency for working life: towards research-based language education and supervision practices. *Nordand*, 16(1), 57-76.

<https://doi.org/10.18261/issn.2535-3381-2021-01-04>

Sandwall, K. (2013). *Att handtera pratiken - Om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*. Göteborgs Universitet.

Monsen, Marte & Steien, Guri Bordal

Språkpraksiser i flyktningfamilier fra Den demokratiske republikken Kongo i Norge

I perioden 2018-2022 har Norge bosatt noen tusen flyktninger fra Den demokratiske republikken Kongo som har vært i transitt i Uganda. Gjennom prosjektet KongNor (Steien & Monsen, 2022) har vi gjort etnografisk forskning blant tolv av familiene som kom til landet i 2019. Denne forskningen har gjort oss oppmerksomme på hvordan språkpraksisene innad i familiene har endret seg i løpet av de tre første årene etter bosetting. I dette innlegget vil vi ha fokus på disse på endringene, med vekt på rollen norsk etter hvert har fått. Foreldrene i disse familiene forteller at de snakket swahili og kinyabwisha i barndommen. I Uganda lærte de gjerne ugandiske språk som engelsk, luganda og runyoro. Alle disse språkene ble etter hvert brukt i familien. Språkpraksisene i disse familien har altså alltid vært transspråklige. Da de kom til Norge, og både de voksne og barna lærte norsk, ble norsk litt

etter litt introdusert i de transspråklige praksisene i familiene; alle forteller at de bruker mer og mer norsk. Vi vil argumentere for at språkpolitikken i disse familiene nettopp preges av en transspråklig norm, hvor introduksjonen av norsk går relativt ubemerket hen. Vi vil diskutere denne typen språkpolitikk i familien (Fogle & King, 2017) i lys av andre studier av hvordan flerspråklige familier i Norge forvalter språkpraksiser (f.eks. Lanza, 2021; Lexander & Androutsopoulos, 2021; Lomeu, 2022; Purkarthofer & Steien, 2019). Videre vil vi sette lys på samspillet mellom denne typen språkpraksiser og de voksnes norsklæring.

- Fogle, L. W., & King, K. A. (2017). Bi-and multilingual family language socialization. *Language socialization*, 1, 17.
- Lanza, E. (2021). The family as a space: Multilingual repertoires, language practices and lived experiences. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 42(8), 763-771.
- Lexander, K. V., & Androutsopoulos, J. (2021). Working with mediagrams: A methodology for collaborative research on mediational repertoires in multilingual families. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 42(1), 1-18.
- Lomeu Gomes, R. (2022). Talking multilingual families into being: Language practices and ideologies of a Brazilian-Norwegian family in Norway. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 43(10), 993-1013.
- Purkarthofer, J., & Steien, G. B. (2019). "Prétendre comme si on connaît pas une autre langue que le swahili": Multilingual parents in Norway on change and continuity in their family language policies. *International Journal of the Sociology of Language*, 2019(255), 109-131.
- Steien, G. & Monsen, M. (2022). Introduction: Language learning and forced migration. I M. Monsen & G. Steien (Red.), *Language learning and forced migration*. Multilingual Matters

Moskvil, Maria Elisabeth

Andrespråkskommunikasjon i akademia - Ein studie om fleispråklege doktorgradsstudentars deltaking i lunsjsamtalar

Temaet i dette konferansebidraget er andrespråkskommunikasjon i akademia (Negretti & Garcia-Yeste, 2014; Gujord et al., 2022). Målet med min studie er å framskaffe empiri og ny kunnskap om fleispråklege doktorgradsstudentars andrespråksdeltaking i lunsjsamtalar på universitetet, ein uformell situasjon i skjeringspunktet mellom det institusjonelle og private. Deltakarane vert rekrutterte gjennom snøballutvelging (Lanza, 2008), og har norsk som eitt av sine andrespråk. Forskingsspørsmåla tek føre seg 1) korleis andrespråksdeltakarane skaper mening i uformelle lunsjsamtalar på universitetet og 2) korleis deltakarane reflekterer over eiga andrespråksdeltaking i desse situasjonskontekstane. Eit tredje forskingsspørsmål gjeld andrespråkspedagogiske implikasjonar.

Det teoretiske grunnlaget er systemisk funksjonell lingvistikk (Halliday & Matthiessen, 2014) og sosiokulturell andrespråksteori (Svendsen, 2018). Data vert samla inn gjennom videoobservasjon, semistrukturerte intervju, videomediert refleksjon og feltnotat. I konferansebidraget vil eg presentere studien i lys av tidlegare forskning om andrespråkskommunikasjon i akademia, og eg vil presentere foreløpige funn frå ei pilotering.

- Gujord, A.-K. Molde, E. B., Kjøde Olsen, A.-M. & Wunderlich, I. (2022). Vilkår for læring og bruk av andrespråk i akademia: Internasjonalt tilsette sine erfaringar med språk på norske universitet og høgskular i lys av rådande språkpolitikk. I Neteland, R. & Kinn, T. (Red.), *Han Johan og dei. Veneskrift til Johan Myking ved syttiårsleitet* (s. 113-140). Bergen (BeLLS).
<https://doi.org/https://doi.org/10.15845/bells.v12i1.3539>

- Halliday, M. & Matthiessen, C. M. I. M. (2014). *Halliday's introduction to functional grammar* (4. utg). Routledge.
- Lanza, E. (2008). Selecting Individuals, Groups, and Sites. I Li Wei & Mover, M. G. (Red). *The Blackwell Guide to Research Methods in Bilingualism and Multilingualism* (s. 73-87). Wiley-Blackwell.
- Negretti, R. & Garcia-Yeste, M. (2014). "Lunch Keeps People Apart": The Role of English for Social Interaction in a Multilingual Academic Workplace. *Multilingua*, 34(1), 93-118. <https://doi.org/10.1515/multi-2014-0038>
- Svendsen, B. A. (2018). Sosiokulturell andrespråklingvistikk. I A. K. Gujord & G. Randen (red.) *Norsk som andrespråk - perspektiver på læring og utvikling* (s. 76–106), Cappelen Damm.

Neteland, Randi

En engelsk forretningsmanns norskferdigheter: Brev fra Narvik i 1895

Engelskmannen William Spear (1848–1933) bodde i Nord-Norge fra 1880. Han var en foretaksom forretningsmann som tok initiativ til og drev en rekke ulike bedrifter. Mens han bodde i Norge kommuniserte han både på engelsk og norsk med nordmenn. Likevel kan vi gå ut fra at han kommuniserte mest på norsk i hverdagen, siden det ikke var vanlig at nordmenn kunne engelsk på denne tida. Spear hadde ingen formell utdanning i norsk, men mestret likevel språket på et forholdsvis høyt nivå.

I foredraget presenteres en språklig analyse av ti brev som Spear skrev i 1895 til ulike myndighetspersoner (fogd, amtmann og statsråd). Som helhet viser brevene at Spear kommuniserte godt på dansk-norsk, men han hadde også enkelte utfordringer med språket: særlig verbbygging, ortografi, samt valg av ord og plassering av setningsledd i komplekse setninger. Dette vil det bli gitt eksempler på i foredraget, og det vil bli sammenliknet med forskning på språklige utfordringer for nåtidens innlærere av norsk (jf. Berggreen & Tenfjord 1999; Golden 2014; Gujord & Randen 2018). Siden Spear mest sannsynlig lærte norsk på en uformell måte der han bodde i Nord-Norge, er det også relevant å sammenlikne trekkene i skriftspråket hans med talemålet i regionen og kjennetegn ved det lokale riksmålet (jf. Nesse 2015; Neteland 2019).

Berggreen, Harald og Kari Tenfjord. 1999. *Andrespråklæring*. Oslo: Gyldendal.

Golden, Anne. 2014. *Ordforråd, ordbruk og ordlæring*. Gyldendal Akademisk.

Gujord, Ann-Kristin Helland og Gunhild Tveit Randen, red. 2018. *Norsk som andrespråk: perspektiver på læring og utvikling*. Cappelen Damm Akademisk.

Nesse, Agnete. 2015. «Bruk av dialekt og standardtalemål i offentligheten i Norge etter 1800.» I *Talemål etter 1800* redigert av Helge Sandøy, 89–111. Novus.

Neteland, Randi. 2019. *Koine formation and society*. Lexington Books.

Nordanger, Marte

«Acts of citizenship»: Lærere i voksenopplæringen i Norge og Danmarks narrativer om profesjonalitet og motstand

De siste tiårene har flere og flere europeiske land innført språk- og kunnskapskrav for statsborgerskap og permanent opphold (Carlsen & Rocca, 2018). Danmark innførte krav allerede i 2002, mens man i Norge fra 2017 har hatt krav om språkferdigheter og en kunnskapstest. Med den nye Integreringsloven av 2021 har språkkravet blitt hevet fra A2 til B1 muntlige ferdigheter. Høringssvarene viser en særlig bekymring for gruppen deltakere som kommer til

introduksjonsprogrammet med lite eller ingen skolebakgrunn og deres muligheter til naturalisering (Bugge & Carlsen, 2020).

Sosio-politiske endringer som får konsekvenser for språkopplæring, utfordrer og krever nytenkning omkring lærerrollen og læreroppgavet (jf. Kubanyova, 2020). Denne studien bygger på et intervjumateriale samlet inn blant lærere i voksenopplæringen i Norge (N=11) og Danmark (N=6) høst/vinter 2020/21. Studien analyserer fortellinger om motstand i lærernes narrativer med utgangspunkt i Isins begrep «Acts of Citizenship» (Isin & Nielsen, 2009). Isin beskriver flere måter å se på statsborger- og borgerskap på: som juridisk status, praksis (habitus) og som «acts», dvs. handlinger (Isin & Nielsen, 2009; Milani, 2021). Acts of citizenship betegner handlinger som bryter med og utfordrer etablerte praksiser. Analysene utforsker småfortellinger (Bamberg & Georgakoupoulou, 2008) i narrativene om motstand fra lærernes hverdagslige virke, samt hvordan de forhandler pedagogiske og faglige idealer opp mot målene for opplæringen i egen praksis (men avdekker ikke dårlig praksis). Fortellingene settes i sammenheng med lærernes beskrivelser av profesjonalitet: Forholdet til kravene og potensiell motstand gis mening ut fra syn på profesjonalitet, der fokus på det relasjonelle og mellommenneskelige kontra det profesjonsdidaktiske og språkfaglige kan gi ulike utslag. Analysene antyder at det kan oppstå et paradoks mellom opplevelse av profesjonalitet og hvordan man som lærer forholder seg til kravene i undervisning.

Dataene er del av IMPECT-prosjektet som forsker på konsekvensene av innføring av språk- og kunnskapskrav for statsborgerskap og permanent opphold.

Nordby, Tina

Kvinnens mulighet for språkbruk i arbeidspraksis – investering, forestilte fellesskap og identiteter

Arbeidspraksis som del av norskopplæring har vist seg ikke alltid å gi de forventede resultater verken når det gjelder språkinnlæring eller tilgang til arbeidsmarkedet (se f.eks. Djuve 2007). Det har blitt antydnet av arbeidsledere at praktikanter som er motiverte gjør det bedre i arbeidspraksis (Bjørklund 2021). Norton (2013) påpeker at det ikke nødvendigvis er nok å snakke om innlærere som motiverte eller umotiverte for å forstå hvorfor og hvordan man lærer, og hun foreslår investering som et mer dekkende begrep. I denne studien tar jeg utgangspunkt i Nortons teoretiske rammeverk for andrespråklæring, der forestilte fellesskap, identiteter og investering står sentralt. Hvorvidt en språkinnlærer er investert i målspråket, vil ifølge Norton påvirke språklæringsprosessen i stor grad.

Dette innlegget rapporterer fra en aksjonsforskningsstudie på et arbeidspraksissted (Nordby 2022), som har som målsetning både å gi arbeidserfaring og å fremme språkinnlæring. Funnene som blir diskutert her baserer seg på semistrukturerte intervjuer med fem deltakere. I intervjuene fremkommer det at samtlige deltakere hadde et ønske om å bli del av forestilte fellesskap i Norge, men at det viste seg at disse ikke stemte overens med hverdagen de møtte. Det er mange ulike årsaker til at praktikantenes opplevde hverdag i begynnelsen ble annerledes enn forestilt; særlig kulturelle forventninger som stilles til kvinnene i familielivet, ser ut til å ha påvirket mulighetene for språklæring. Men det fremgår av intervjuene at kvinnene etter hvert endret sine posisjoneringer fra mødre til aktive medborgere. En av deltakerne hadde ikke barn og hadde mulighet til å investere i målspråket tidligere enn de andre. Alle deltakerne forteller at det er utenforskap og ønske om å kommunisere med andre mennesker i Norge som motiverer dem til å investere i målspråket.

Ragnhildstveit, Silje

ASK-korpuset som pedagogisk verktøy. En eksplorativ case-studie

Norsk andrespråkskorpus (ASK-korpuset, ASK) er en elektronisk samling av omtrent 1700 tekster skrevet av voksne, med ulike førstespråk, som har norsk som sitt andrespråk. Det er designet og brukt som forskningsverktøy, med potensial til å brukes som pedagogisk verktøy.

Her presenteres et utdrag fra en case-studie som undersøker følgende forskningsspørsmål: «Hvilke oppfatninger har lærere og voksne andrespråksinnlærere om bruk av ASK-korpuset som pedagogisk verktøy?». Dette undersøkes ved å prøve ut ASK én gang sammen med én lærer og én innlærer hver for seg, og ved å intervju dem før og etter utprøvingen. Den metodiske tilnærmingen er pedagogisk designforskning, som gjør en rekke utprøvinger av undervisningsopplegg eller læremidler for å utvikle best mulig praksis (Øgreid, 2021, s. 222). Case-studien prøver ut ASK som læremiddel, men ikke i en reell undervisningssituasjon, og utprøvingen kan være grunnlag for utprøvinger i kommende forskning med flere informanter.

Den teoretiske tilnærmingen er datadrevet læring (DDL) og bruksbasert perspektiv som blant annet taler for å legge til rette for språkforståelse og mønsteravdekking basert på autentisk, kompleks og relevant språkbruk (Tyler mfl., 2018). Dette kan ASK potensielt tilby, men det reiser diskusjon om innlærerspråk, inkludert deres feil, kan brukes til dette formålet.

Funnene viser at informantenes oppfatninger kan knyttes til tre sentrale temaer innenfor et bruksbasert lærings- og undervisningsperspektiv: kontekstualisering, frekvens og arbeid med feil i innlærerkorpus. Videre viser funnene at oppfatningene kan knyttes til to temaer i tidligere DDL-forskning knyttet til praktisk bruk av korpuset: lærerstyrt eller innlærerstyrt bruk av korpus som pedagogisk verktøy og til brukervennlighet.

Tyler, A. E., Ortega, L., Uno M. & Park, H. I. (Red.) (2018), Usage-inspired L2 Instruction. Researched pedagogy. John Benjamins Publishing Company.

Øgreid, A. K. (2021). Intervensjonsbegrepet i fire forskjellige forskningsdesign. I E. Andersson-Bakken & C. P. Dalland (Red.), Metoder i klasseromsforskning. Forskningsdesign, datainnsamling og analyse (s. 209–237). Universitetsforlaget.

Randen, Gunhild Tveit

Jakta på eit andrespråksparadigme etter den fleispråklege vendinga

I det vitskapsteoretiske innlegget sitt frå 1993 «Anything goes» i jakten på et paradigme i andrespråksforskningen, utforska Kari Tenfjord den vitskapelege statusen til andrespråksforskninga, og diskuterte i kva grad kognitive teoriar om andrespråkslæring representerte eit paradigmeskifte slik Kuhn beskriv det. Ho kom til at andrespråkslingvistikken på det tidspunktet hadde mange likheiter med det Kuhn omtalar som ein preparadigmatisk tradisjon der ulike teoriar og hypotesar eksisterer og blir utforska parallelt. Inspirert av Tenfjord sin grundige gjennomgang for nesten 30 år sidan, vil eg gå inn i ein liknande diskusjon, nemleg synet på språk og fleispråkleghet etter det som blir omtala som den fleispråklege vendinga (May 2013).

Sidan tidleg på 2000-talet har ein sett ei utvikling av eit nytt språksyn der dei språklege ferdigheitene til fleispråklege blir sett på som eit ulikt, men samstundes heilheitleg språkssystem. Forskarar utfordrar synet på morsmålsbrukarar sitt språk som norm for andrespråkslæringa, og argumenterer

for at språkbruken til fleirspråklege lyt bli anerkjent som likeverdige språkpraksisar. Slike samansette språkpraksisar blir gjerne omtala som transspråking (García 2009). I kjølvatnet av desse diskusjonane har vi fått ein ny debatt om kva fleirspråklegheit er, og kva for språknormer som skal leggjast til grunn i forskning på språkutviklinga til fleirspråklege.

I denne presentasjonen vil eg nytte Kuhn sine teoriar om vitskapeleg utvikling som ei analytisk tilnærming for å forstå korleis vi ser på fleirspråklegheit etter den fleirspråklege vendinga, og kva konsekvensar dette nye synet har for forskning på andrespråk. Formålet er såleis å utforske korleis fleirspråklegheit som teoretisk konsept har endra seg og å seia noko om kvar forskinga er i dag.

Remøy, Anne-Kari

Fleirspråklege elevar i spesialundervisning

Tema for denne presentasjonen er opplæringa for fleirspråklege elevar med vedtak om spesialundervisning etter §5-1 i Opplæringslova. Basert på observasjonsdata og feltsamtalar får vi eit innblikk i skulekvardagen til fire elevar i alderen 9 til 12 år. Forskningsspørsmålet for studien er: Kva kjenneteiknar opplæringa for fleirspråklege elevar med vedtak om spesialundervisning?

Koherens mellom spesialundervisninga og den ordinære opplæringa aukar sjansen for eit godt utbyte av opplæringa (Festøy & Haug, 2017). I det kultursensitive perspektivet skal skulen anerkjenne elevane sine heimespråk og heimekultur som ein ressurs i læringsfellesskapet. Opplæringa skal fremje læring og utvikling på ein måte som knyt saman skule og heimekvardagen til elevane og bidra til å utvikle elevane som personar, og gi ei oppleving av å høyre til i samfunnet der dei veks opp (Gay, 2013; Ladson-Billings, 1995; Paris, 2012).

Eit av hovudfunna er spriket mellom gode intensjonar og kva som faktisk let seg gjere i skulekvardagen. Skulane er opptekne av det heilskaplege i opplæringa og ønskjer å byggje vidare på elevane sitt språklege og kulturelle erfaringsgrunnlag. Likevel vert ikkje språket brukt som eit verktøy i opplæringa, men på mange vis redusert til eit overgangsrituale med kompensatorisk verdi. Studien synleggjer korleis lærarane strevar med å møte behova til elevane på ein god måte, men også skaper læringsmiljø der elevane får brukt dei språklege og kulturelle ressursane sine.

Festøy, A. R. F., & Haug, P. (2017). Sambandet mellom ordinær opplæring og spesialundervisning i lys av inkludering. I P. Haug (Red.), *Spesialundervisning: innhald og funksjon* (s. 52-73). Samlaget.

Gay, G. (2013). Teaching to and through cultural diversity. *Curriculum Inquiry*, 43(1), 48–70.

Ladson-Billings, G. (1995). Toward a theory of culturally relevant pedagogy. *American Educational Research Journal*, 32(3), 465–491.

Paris, D. (2012). Culturally Sustaining Pedagogy: A Needed Change in Stance, Terminology, and Practice. *Educational Researcher*, 41(3), 93–97.

Solarek-Gliniewicz, Magdalena

Må noe fortsatt repareres når leger snakker norsk som andrespråk på B2 eller høyere nivå?

Tidligere forskning på kommunikasjon i medisinsk sammenheng har vist at leger som praktiserer i andre land kan ha manglende språklige ressurser og få negative tilbakemeldinger på språket når de kommuniserer med sine pasienter i L2 språk (Alpers, 2016; Baquiran, 2020).

Forskningsspørsmålene jeg stiller i denne studien er:

1. Hvordan oppnår polske overleger med norsk på minst B2 nivå og pasienter med L1-norsk felles forståelse?
2. Hvem initierer reparasjoner?
3. Hva repareres i slike samtaler?

Mine data består av 2 typer: intervjudata med 25 polske overleger og 40 videopptak av autentiske pasient-lege samtaler med 35 pasienter med L1-norsk og 9 polske overleger med L2-norsk fra 6 norske sykehus. Jeg har brukt innholdsanalyse og konversasjonsanalyse som metode. Det teoretiske rammeverket i studien min er reparasjonsteori (Sidnell, 2010).

Mine foreløpige funn viser at det finnes noen språklige områder som polske overleger med B2 norsk fortsatt kan streve med. Pasienter initierer reparasjon når det forekommer små grammatiske feil i legers turer, f.eks. når de bruker kvantorord, tempus og bestemt/ubestemthet på en feil måte. Leger derimot initierer reparasjoner når de er usikre på om de forstår hva pasienten sier på nabospråk eller på en annen dialekt enn de er vant til.

Selv om samtlige leger som jeg har på opptakene presenterer et høyt nivå av norske ferdigheter, er det fremdeles noe forbedringspotensial som kan benyttes av, blant annet når de undervises i norsk på intensive norskkurs for medisinsk personell.

Alpers, L.-M. (2016). Distrust and patients in intercultural healthcare: A qualitative interview study. *Nursing Ethics*, 25(3), 313–323.

Baquiran, C. L. C., & Nicoladis, E. (2020). A doctor's foreign accent affects perceptions of competence. *Health Communication*, 35(6), 726–730.

Sidnell, J. (2010). *Conversation analysis: An introduction*. Wiley-Blackwell.

Szymanska, Oliwia

Kan en metafortrening gi mening? En intervensjonstudie for psykiatere med L2-norsk.

Metaforer viser seg å være et viktig virkemiddel for en effektiv kommunikasjon i helsetjenesten. Enkelte medisinområder, som psykiatri, har utviklet et eget metaforisk begrepsapparat brukt i faglige publikasjoner, i terapi og i samtaler mellom helsearbeidere, pasienter og pårørende (Malkomsen et al., 2022). Metaforenes støttende effekt er blitt undersøkt både fra et lege- og et pasientperspektiv (Mannsåker, 2017; Spina et al. 2018). Enkelte studier har påvist at metaforer kan være nyttige også i samtaler, der legen og pasienten ikke har felles førstespråk, og der legen snakker andrespråk. Szymanska og Golden (2022) fant at polske leger ved norske poliklinikker brukte metaforiske uttrykk bl.a. for å forklare avanserte medisinske termer og for å kompensere for manglende vokabular. De fleste metaforiske uttrykk legene tok i bruk, var kreative, dvs. de var forståelige, men ikke etablerte i norsk, og kunne spores tilbake til legenes førstespråk. Analysen viste også at enkelte leger gikk så langt som å overføre forklaringsmåter fra L1. Da metaforkompetansen ser ut til å utvikles i takt med

andre språkferdigheter (Littlemore, 2012), er det hensiktsmessig å fasilitere prosessen spesielt hos andrespråksleger og i andre krevende profesjoner som krever ypperlige kommunikasjonsferdigheter.

I dette innlegget skal jeg presentere en pilotstudie som undersøker resultater av en metafortrening gjennomført med to psykiatere under en intensiv språkopplæring. Data består av lydopptak og deltakernes skriftlige produksjon innsamlet under et 10-dagers undervisningsopplegg. Opplegget hadde som hensikt å løfte metaforer i autentiske norske fagtekster og pasientfortellinger, samt stimulere deltakernes metaforiske bevissthet ved å reflektere over tilsvarende uttrykk i deres L1, og vise dem overføringsverdi av uttrykk de kan fra andre språk (Jarvis & Pavlenko, 2008; Brethelin 2022). Den kvalitative analysen av datamaterialet og oppfølgende intervjuer med deltakerne har påvist en støttende effekt av metafortreningen. Effekten var imidlertid ulik for hver deltaker og hang tett sammen med deres individuelle læringsstil.

Tkachenko, Elena; Ellingsrud, Hilde Kristin; Hylland, Jonas Ure & Klocke, Annika

Transspråking i andrespråkskriving

I innlegget vårt vil vi sette søkelyset på hvordan transspråking kan brukes i skriving i norskopplæring for voksne innvandrere. Prosjektet er gjennomført i en klasse i norskopplæring, der transspråking ble prøvd ut som et pedagogisk verktøy i undervisningen. Blant annet ble det prøvd ut transspråking i skriving i et tre ukers undervisningsopplegg, der voksne andrespråksinnlærere i klassen på A2 nivå jobbet med skriveoppgaver på tre ulike måter. Den første uken skrev deltakerne tekstutkast på norsk som vanlig; den andre uken ble de oppfordret til å skrive tekstutkast på sitt førstespråk (eller et språk de behersker godt) for så å jobbe med oversettelsen av tekstutkastet til norsk; og i tredje uke ble de oppfordret til å bruke ulike språk i tekstutkastet slik det falt naturlig for dem, f.eks. skrive det de kan på norsk, og bruke formuleringer på andre språk når de ønsket det eller ikke kunne uttrykke noe på norsk. I alle ukene benyttet klassen muntlige transspråklige praksiser i førskrivings- og bearbeidingsfasen. I innlegget skal vi vise resultater fra analyse av tekstutkastene fra tre av deltakerne med tanke på hvordan skriverammene i uke 1, 2 og 3 har påvirket deres skriveprosess og kompleksiteten i tekstutkastene. Tekstanalysene er supplert med dataene fra klasseevaluering og lærernes logg. Basert på tidligere forskning om transspråking i skriving, er hypotesen vår at tekster som blir produsert i uke 2 og 3, når det ble lagt til rette for transspråklige strategier, vil være mer komplekse enn tekstutkast produsert i uke 1, da deltakerne skrev tekstutkast på norsk. Vi vil også belyse hvordan ulike transspråklige praksiser ble brukt på ulike faser i skriveprosessen og hva deltakerne selv mente om de tre måtene å jobbe med skriving på.

Tomson, Annely

Norsk for internasjonale studenter: En casestudie om bruk av videotilbakemeldinger kombinert med skriftlige tilbakemeldinger

Audio- eller videotilbakemeldinger kan erstatte (eller brukes som et tillegg til) skriftlige tilbakemeldinger. I innlegget presenteres det en casestudie som undersøker, ved hjelp av en spørreundersøkelse, den selvrapporterte effekten av tilbakemeldinger som informantene har fått på ordinære norsk kurs i løpet av ett semester. Studien fokuserer særlig på videotilbakemeldinger kombinert med skriftlige tilbakemeldingers selvrapporterte effekt på informantenes språklæringsprosess hos to grupper av studenter. Den ene informantgruppen består av 20 innlærere

av norsk, nivå A1–A2 og den andre også av 20 innlærere, nivå B2. Hver informant som har deltatt i casestudien, har fått minst (a) to skriftlige og (b) to videotilbakemeldinger kombinert med skriftlige tilbakemeldinger. Det er blitt gitt tilbakemeldinger på kortere og lengre skriftlige oppgaver (f.eks. fortellende, argumenterende tekster) samt på muntlige oppgaver (f.eks. podkaster, korte presentasjoner). Siden ordinære norskkurs som har summativ vurdering ikke muliggjør noen objektiv og omfattende kartlegging av effekten av tilbakemeldinger på læringsutbyttet, er det for denne casestudien blitt utarbeidet et spørreskjema bestående av 10 spørsmål som tar utgangspunkt i følgende forskningsspørsmål:

- (1) Gir videotilbakemeldinger kombinert med skriftlige tilbakemeldinger
  - a. en bedre forståelse av det faglige stoffet gjennomgått på norskkurset?
  - b. en større tilbakemeldingstetthet?
  - c. en klarere kommunikasjon mellom tilbakemeldingsgivere og -mottakere?
  - d. en forbedret profesjonell relasjon mellom tilbakemeldingsgivere og -mottakere?

(2) Dessuten sammenlignes svarene fra de to informantgruppene for å undersøke om det finnes nivåavhengige ulikheter i dataene, og om ulikhetene forekommer, hva slags ulikheter det er snakk om.

De foreløpige funnene basert på informantenes svar, tyder på at spørsmål 1a–1d kan besvares positivt. Svaret på det andre spørsmålet er ikke like entydig, og hvilke faktorer dette kan skyldes, blir kommentert i innlegget. Avslutningsvis blir det gitt en oppsummering av hvilke fordeler og ulemper videotilbakemeldinger kombinert med skriftlige tilbakemeldinger har, sammenlignet med skriftlige tilbakemeldinger.

Tonne, Ingebjørg & Golden, Anne

Alarm!? Hvordan presentere kritiske funn fra tillitsbaserte studier?

I et etnografisk basert skoleforskningsprosjekt med et andrespråksperspektiv fulgte vi for noen år siden et norsk kommunekurs administrert for flere skoler over et tidsrom på ett skoleår. Kurset ble initiert av kommunale skolemyndigheter for å gi lærerne et bedre språklig grunnlag for leseopplæringen. Forskningsspørsmålet vårt var blant annet: Hvordan blir den kommunale kursingen mottatt og fulgt opp av skolelederne på de ulike skolene?

For at vi skulle få tilgang til de pedagogiske forberedelsene, kursmaterialet, skolens ledermøter, kursforelesningene og lærermøtene, var det viktig å etablere et tillitsforhold til de ulike deltakerne. Slik tillit ble etablert gjennom at en av oss var invitert foreleser i starten av den kommunale satsingen og videre utviklet i samarbeidet mellom oss og de kommunale pedagogiske representantene gjennom året.

Vi fant at flere av skolelederne bidro til god integrering og oppfølging av kurset i sin skoles hverdag, mens andre forholdt seg til kursingen på måter som kan ha bidratt til å minke en mulig effekt av kurset. Da vi ved en konferanse presenterte den sistnevnte typen funn og søkte å belyse disse funnene teoretisk, møtte vi reaksjoner fra våre samarbeidspartnere i kommunen som var til stede på konferansen. De fryktet at den aktuelle skolen kunne bli gjenkjent av personer med omfattende lokalkunnskap. Vi ble etter hvert kalt til en overordnet leder i kommunen, som bekjentgjorde at hun måtte lese og godkjenne fremtidige publiseringer fra oss om skoleprosjektet.

I denne presentasjonen diskuterer vi utvalgte etiske problemstillinger og muligheter som ligger i det dilemmaet som oppstod: formidle eller ikke formidle, eventuelt hvordan formidle. Vi diskuterer vårt forskningsdilemma ut fra blant annet konfidensialitet, identifikasjon og sporbarhet, maktrelasjoner, forvaltning av tillit, interessehåndtering, rettigheter, tillatelser og beskyttelse, som beskrevet og diskutert i forskningsetiske framstillinger som Cohen, Manion & Morrison (2018) "The Ethics of Educational and Social Research", in *Research methods in Education*.

van Baar, Marianne

Bruk av språklæringsstrategier blant voksne norskinnlærere

Jeg vil presentere og diskutere funn fra mitt masterprosjekt (van Baar 2019), der formålet var å undersøke hvordan voksne norskinnlærere bruker språklæringsstrategier. Studien plasserer seg innenfor forskningen på individuelle faktorer, det vil si forskningen som undersøker individuell variasjon i andrespråksutvikling basert på hvordan trekk ved enkeltinnlærere kan påvirke språklæringen (Individual Differences Research) (Skehan 1991). Språklæringsstrategier har tradisjonelt hatt en sentral plass i undervisning siden dette er en ferdighet som innlæreren kan trene (Oxford 1989), og som man antar fremmer språklæring. Innlæreres bruk av språklæringsstrategier har lenge også vært en del av forskningen på individuelle faktorer, men har særlig de siste tiårene fått et økende fokus i andrespråksforskningen (Pei 2022).

Dette er en tverrsnittsstudie som baserer seg på kvantitative data fra en spørreundersøkelse. Datamaterialet består av svar fra 60 informanter fra norskopplæring for internasjonalt ansatte og studenter på et universitet. De har svart på en tilpasset variant av spørreskjemaet Strategy Inventory for Language Learning (SILL), utviklet av blant annet Oxford (1990) og Griffiths (2013). Forskningsspørsmålene som ligger til grunn for studien er 1) hvilke språklæringsstrategier som blir brukt og hvor ofte, 2) hvordan ferdighetsnivå spiller inn på valg og bruk av strategier og 3) i hvilken grad individuelle variabler samvarierer med strategibruken.

Overordnet viser funnene en gjennomsnittlig bruk av språklæringsstrategier (3,4 på en 5-punkts Likertskala) som harmonerer med tidligere forskning på denne gruppen innlærere (Griffiths 2003; Weil og Luos, 2014). I tillegg viser resultatene at strategibruken øker med informantenes ferdighetsnivå, og at studenter bruker språklæringsstrategier signifikant oftere enn ansatte.

Griffiths, C. (2003). "Language learning strategy use and proficiency: The relationship between patterns of reported language strategy (LLS) use by speakers of other languages (SOL) and proficiency with implications for the teaching/learning situation". Doktoravhandling, University of Auckland.

Griffiths, C. (2013). *The strategy factor in successful Language Learning*. Multilingual Matters

Oxford, R. (1989). Use of language learning strategies: A synthesis of studies with implications for strategy training. *System* 17(2): 235-247

Oxford, R. (1990). *Language learning strategies: what every teacher should know*. Heinle & Heinle

Pei, X. (2022). The latest research trends and methods in language learning strategies: A systematic review. *Journal of Asia TEFL*, 19(1), 265-273.

Skehan, P. (1991). Individual differences in second language learning. *Studies in second language acquisition*, 13(2), 275-298.

van Baar, M. (2019). *Bruk av språklæringsstrategier blant voksne norskinnlærere* (Masteroppgave, UiB).

Weil, N. og Luo, J. (2014). "Language learning strategy use in an American IEP: Implications for EFL." *Asian EFL Journal Quarterly* 16(3).

Rom for fleire språk? Reframing av norskfagleg praksis med fleirspråkleg didaktikk

Norskfaget er ein møteplass for mangfaldige språkbrukskunnskapar. I Overordna del av læreplanverket, står det at «alle elevar skal få erfare at det å kunne fleire språk er ein ressurs i skolen og i samfunnet» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette fordrar ei fleirspråkleg didaktisk tilnærming som handlar om språkleg bevisstgjeringsgjennom eksplisitt å setje ord på kunnskap om språk. Det handlar også om at eleven vert møtt av ei holistisk tilnærming til språkkompetansen sin slik at kvar elev får anerkjent heile språkrepertoaret sitt og støtte til å bygga bru mellom språka sine i skulearbeidet.

I denne presentasjonen er fokuset retta mot eleverfaringar med fleirspråklegheit i norskfaget. Eg utforskar i kva grad elevane erfarer at det å kunne fleire språk er ein ressurs. Metoden talande case vert brukt som analytisk verktøy i eit forsøk på å sirkla inn elevane si fleirspråklege bevisstheit. Ut frå ein definisjon om at slik bevisstheit kjem til uttrykk eksplisitt, kan teoretiske køplingar gjerast synlege gjennom å undersøka fortetta eksempel. Datagrunnlaget kjem frå eit mikroetnografisk feltarbeid frå norskundervisninga om fleirspråklegheit i tre Vg1-klassar, og består av ulike diskursive representasjonar m.a. observasjon av undervisning, opptak av gruppearbeid og skriftlege elevarbeid. Overordna fremjar studien bevisstheit om at ein også i norskfaget treng rom for fleire språk og å sjå eleven gjennom ei fleirspråkleg linse.

Kunnskapsdepartementet (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen.

Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.

Vikøy, A. (u.å). *Rom for fleire språk? Om å forska på elevars språklege bevisstheit og deira erfaringar med det fleirspråklege i norskfaget*. Under arbeid.

Ørke, Knut

Er det noen vits med eksplisitt grammatikkundervisning i andrespråk? I hvilken form?

Innenfor andrespråksdidaktikken har man diskutert hvorvidt eksplisitt undervisning i grammatikk har noen påvisbar effekt hos andrespråksinnlærere. En potensiell effekt kan knyttes opp mot tre aspekter – innlæringsløypa, innlæringsfarten og sluttnivået til innlæreren (Ellis, 1994). Spørsmålet er for det første om eksplisitt grammatikkundervisning har noen effekt på ett eller flere av disse aspektene, og hvis den har en slik effekt, hva er det effektivt å undervise eksplisitt om?

Utenfor Norge har noen studier (jf. e.g. Wust og Roche, 2015) vist at eksplisitt, form-fokusert undervisning kan ha en positiv effekt, her på genuskongruens. I Norge har det hittil i liten grad vært forsket på effekten av eksplisitt undervisning. Masteroppgaven min (Ørke, 2021), som fokuserte på eksplisitt opplæring i genustilordning i norsk, kan tyde på at eksplisitte undervisningsopplegg kan ha en effekt på innlæringen av norsk til voksne innlærere.

I dette foredraget presenterer jeg resultatene fra dette prosjektet, knyttet opp mot annen, ny forskning om hva vi bør (og ikke bør) undervise eksplisitt i grammatikkundervisning. Informantene som fikk et undervisningsopplegg om genustilordning, viste positive endringer sammenlignet med kontrollgruppa, som ikke fikk dette. Informantene ble testet gjennom en pre- og posttest på genustilordning på felleskjønn og nøytrum. Resultatene fra Ørke (2021) tyder på at bare visse aspekter av det eksplisitte undervisningsopplegget «virker». Når eksplisitte regler kan knyttes opp

mot semantiske og konseptuelle kategorier kan undervisningen ha en påvisbar effekt – f.eks. nøytrum for stoff/masse-substantiv. Pugging av f.eks. avledningssuffikser hadde liten effekt.

Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford University Press.

Wust, V. og Roche, C. (2015). «The Impact of Form-Focused Instruction and Consciousness-Rising Activities on L2Learners' Acquisition of Grammatical Gender in French». *The French Review*, vol 88, nr. 3 (03.2015), s. 37-52.

American association of Teachers of French.

Ørke, K. (2021). *Å finne meningen ut av intetkjønn – en studie av eksplisitt undervisning i genustilordning*. [Masteroppgave, NTNU]

Aagaard, Teodor Eklbad

Eksplisitt undervisning i tonem i østnorsk på begynnernivå

Det har lenge vært anerkjent at prosodiske ferdigheter er viktige i beherskelsen av et andrespråk, og at prosodi bør inngå i uttaleundervisningen. I de fleste norske dialekter må beskrivelsen av intonasjonen ta hensyn til leksikalsk bestemte toneaksenter, det som vanligvis kalles tonem eller tonelag. Likevel er det sjelden tonem vies noe særlig oppmerksomhet i læreverker i norsk som andrespråk. I dette foredraget presenterer jeg en studie av intonasjonen hos begynnerstudenter på norskkurs ved Universitetet i Oslo. Formålet med studien er å undersøke muligheten for, og nytten av, å inkludere tonem i uttaleundervisningen.

Etter ti uker undervisning gjorde jeg opptak av oppleste setninger fra studenter i to ulike grupper: Den ene gruppen (eksperimentgruppen) hadde fått systematisk undervisning i tonemenes distribusjon i sammenheng med grammatikkundervisningen. Den andre gruppen (kontrollgruppen) hadde fått tilsvarende mengde uttaleundervisning, inkludert øvelser i prosodi, men uten at tonem ble nevnt eksplisitt. Fra de innleste setningene sammenliknet jeg to akustiske variabler knyttet til tonem 1- og tonem 2-ord: Den ene var forskjellen mellom høyeste f_0 (grunnfrekvensen) i trykkstavelsen i testordet og laveste f_0 i den tilhørende aksentfrasen. Den andre var varigheten fra begynnelsen av trykkstavelsen til laveste f_0 i aksentfrasen. For talere som har tilegnet seg det østnorske tonemsystemet, forventer vi at tonem 2-ord gir høyere verdier for begge variabler.

Resultatene viser at tonem gir forventet utslag på de akustiske variablene i eksperimentgruppa (både på gruppenivå og på individnivå for enkelte deltakere), men ikke i kontrollgruppa. Resultatene må undersøkes nærmere, men foreløpig peker de mot at det er mulig for begynnerstudenter å tilegne seg tonemsystemet i noen grad, og at tilegnelsen kan legges til rette for gjennom eksplisitt undervisning.